

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Alžběta Slabihoudová

Pokračování v trestném činu v recentní judikatuře

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Martin Richter, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 5. 10. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 133 290 znaků včetně mezer.

Alžběta Slabihoudová

V Praze dne 5. 10. 2024

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Martinu Richterovi, Ph.D., za jeho odborné vedení, cenné rady a všechna doporučení, které mi během psaní této práce poskytl. Velké poděkování patří také mému manželovi a rodině za podporu během celého studia.

Obsah

Úvod	1
1. Pokračování v trestném činu dle současné právní úpravy	3
1.1. Pojem pokračování v trestném činu	3
1.2. Hmotněprávní a procesněprávní pojetí skutku	3
1.3. Ukládání trestu	5
2. Historický vývoj pokračování v trestném činu	6
2.1. Zakotvení legální definice pokračování do trestního zákona	6
2.2. První polovina 20. století	8
2.3. Druhá polovina 20. století	10
3. Znaky pokračování v trestném činu v judikatuře	12
3.1. Naplnění skutkové podstaty stejného trestného činu	12
3.2. Jednotný záměr pachatele	14
3.3. Stejný nebo obdobný způsob provedení	15
3.4. Objektivní souvislost	16
3.4.1. Blízká časová souvislost	16
3.4.2. Souvislost v předmětu útoku	17
4. Důsledky a účel pokračování v trestném činu	18
4.1. Důsledky spáchání trestného činu v pokračování	18
4.1.1. Pokračování jako přitěžující okolnost	19
4.1.2. Místní působnost trestního zákona a příslušnost soudu	19
4.1.3. Časová působnost trestního zákona	20
4.1.4. Trestní odpovědnost z hlediska věku pachatele	21
4.1.5. Použití amnestie	21
4.1.6. Promlčení trestní odpovědnosti	21
4.1.7. Sčítání škody	22
4.2. Účel pokračování v trestném činu	23
4.3. Srovnání vícečinného souběhu a pokračování z hlediska výše trestu pachatele	24
5. Recentní judikatura vymezující souvislé jednání	25
5.1. Souvislé jednání v judikatuře Nejvyššího soudu	27
5.2. Vymezení souvislého jednání	32
5.2.1. Celkový výsledek jednání	32
5.2.2. Jediné jednání s několikanásobným předmětem útoku	33

5.2.3. Kontinualita jednání a přesný časový údaj, kdy k jednání došlo	33
5.3. Dílčí útok pokračování v trestném činu	34
5.4. Problematické aspekty dílčího útoku	35
5.5. Problematické aspekty souvislého jednání	37
5.5.1. Dotváření práva soudy se zásahem do právní jistoty	37
5.5.2. Patrná konkurence pokračování a souvislého jednání	39
5.5.3. Překážka věci rozsouzené	45
6. Úvahy de lege ferenda	45
Závěr	49
Seznam zkratek	51
Seznam použitých zdrojů	52
Abstrakt	57
Abstract	58

Úvod

Zatímco někteří pachatelé trestných činů páchají trestnou činnost ojedinele či opakovaně, jiní v ní soustavně pokračují po delší dobu. Doba a místo spáchání trestného činu mají přitom významné důsledky pro řadu trestněprávních aspektů, jako je například věk pachatele, promlčení trestného činu, časová i místní působnost trestního zákona, místní příslušnost soudu a další. Z toho důvodu trestněprávní teorie rozlišuje zvláštní případy trestných činů, které jsou páchány po delší dobu a zpravidla také na více místech. Takovými trestnými činy jsou trestné činy hromadné, trestné činy trvající a také pokračování v trestném činu.¹

Tématem mé diplomové práce je pokračování v trestném činu v recentní judikatuře. Toto téma jsem si vybrala zejména proto, že se jedná o neustále aktuální institut trestního práva, jehož pojetí se stále vyvíjí, což s sebou přináší mnoho sporných otázek, které jsou hodny hlubšího zkoumání. Z množství soudních rozhodnutí věnujících se pokračování v trestném činu je navíc patrné, že se nejedná o pouhý teoretický institut, ale o institut mající významný dopad na kvalifikaci trestného činu a následné trestání pachatele. Zajímalo mě proto, jak tento institut vznikl, jak je pokračování upraveno v současné právní úpravě a jak se k tomuto vymezení staví soudní praxe.

Tato diplomová práce si klade za cíl přiblížit čtenáři pojem pokračování v trestném činu nejen dle současné právní úpravy a teorie, ale také z hlediska soudní praxe. Institut pokračování v trestném činu je trestnímu právu vlastní již od samotných počátků českého trestního práva, dlouhou dobu jej nicméně vymezovala právě pouze teorie a judikatura. Mým cílem je proto hlouběji prozkoumat, z jakého důvodu byl tento institut přijat do zákonného znění a také představit jeho pojetí před a po jeho zakotvení. Je totiž patrné, že v recentní judikatuře postupně dochází k určitému posunu jednotlivých kategorií déle trvajících trestných činů, a to v určitém nesouladu s nynějším teoretickým vymezením. Judikatura proto přináší některé sporné otázky, alespoň dle mého názoru, které se v této práci pokouším blíže popsat a objasnit. Jedná se navíc o téma odbornou veřejností dosud příliš nezkoumané, a proto mi přijde zajímavé na něj upozornit.

Diplomová práce je rozdělena celkem do šesti kapitol. V první kapitole představuji institut pokračování v trestném činu tak, jak jej vymezuje současná právní úprava. V druhé kapitole se vracím k jeho historickému vývoji v českých zemích. Třetí kapitola se věnuje

¹ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, s 157.

bližšímu popisu jednotlivých znaků pokračování, a to za pomoci judikatury, která sehrála v jejich vymezení hlavní roli. Konečně čtvrtá kapitola přibližuje čtenáři důsledky, které s sebou páchaní trestné činnosti v pokračování přináší, a to zejména následkem toho, že se jedná o jediný trestný čin. V této kapitole se také pokouším o rozklíčování účelu pokračování, včetně srovnání jeho trestání s vícečinným souběhem trestných činů.

Stěžejní kapitolou je potom kapitola pátá, která se věnuje recentní judikatuře ve vztahu ke specifické formě páchaní trestné činnosti velmi podobné pokračování v trestném činu, a sice takzvanému souvislému jednání. V této kapitole nejprve představuji předmětná rozhodnutí za pomoci kterých se pokouším o vymezení souvislého jednání. Následně přistupuji také k představení některých problematických aspektů, které u souvislého jednání vnímám. Souvislé jednání zde dále porovnávám s pokračováním v trestném činu, z čehož následně vyvozuji některé závěry, které se mi zdají z hlediska trestního práva problematické.

Mé názory a závěry představuji také v poslední kapitole mé práce, kde dále předkládám návrhy *de lege ferenda*. Pozornost tu přitom směřuji na vztah souvislého jednání a pokračování v trestném činu.

Při psaní této diplomové práce čerpám především ze soudních rozhodnutí, která se v první řadě zasloužila o bližší vymezení jeho znaků, a díky kterým lze toto téma vůbec zkoumat. Dále čerpám také z odborné literatury a samozřejmě zákonů v aktuálním znění, tj. ve znění účinném ke dni 5. 10. 2024.

1. Pokračování v trestném činu dle současné právní úpravy

1.1. Pojem pokračování v trestném činu

Legální definice pokračování v trestném činu je zakotvena mezi výkladovými ustanoveními trestního zákoníku, konkrétně v § 116 TrZ, dle kterého se pokračováním v trestném činu rozumí:

„takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.“²

Z uvedené definice vyplývají čtyři znaky³ pokračování v trestném činu, a to sice:

- a) jednotlivé útoky musí naplňovat, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu;
- b) jednotlivé útoky musí být vedeny jednotným záměrem (tzv. subjektivní souvislost);
- c) jednotlivé útoky musí být spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení;
- d) jednotlivé útoky musí být spojeny blízkou časovou souvislostí a souvislostí v předmětu útoku (tzv. objektivní souvislost);

přičemž aby se jednalo o pokračování v trestném činu, musí být všechny tyto znaky splněny současně.⁴ Vzhledem k tomu, že jednotlivé znaky pokračování blíže vymezila především soudní praxe, bude jejich výkladu věnována samostatná kapitola.

1.2. Hmotněprávní a procesněprávní pojetí skutku

Z hlediska hmotněprávního tvoří řada dílčích útoků spáchaných v pokračování jediný trestný čin, který trvá po delší dobu⁵, přičemž mnohost dílčích útoků zde není znakem skutkové podstaty (srov. trestné činy hromadné a trvající), ale formou provedení trestného činu.⁶ Vychází se totiž ze skutečnosti, že jednotlivé dílčí útoky jsou natolik objektivně i subjektivně propojené, že tvoří jediný trestný čin, a tudíž také jediný skutek. Trestný čin

² Ustanovení § 116 TrZ.

³ Někdy uváděno rovněž pět znaků, například Šámal rozděluje tzv. objektivní souvislost do dvou znaků, a to (i) časovou souvislost a (ii) souvislost v předmětu útoku (srov. ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 117.)

⁴ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. op. cit., s. 158.

⁵ ŠÁMAL, Pavel; § 116 [Pokračování v trestném činu]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1665, marg. č. 1.

⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006.

spáchaný v pokračování proto vylučuje souběh trestných činů a bývá v teorii označován jako tzv. souběh zdánlivý.⁷

Ačkoliv v hmotněprávním pojetí se při pokračování v trestném činu jedná o skutek jediný (byť tvořen z více jednání – dílčích útoků), z procesního hlediska je s účinností od 1. 1. 2002 každý dílčí útok pokračujícího trestného činu samostatným skutkem. Tuto změnu přinesla novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2011 Sb., která do § 12 odst. 12 TrŘ zakotvila větu: „*Skutkem podle tohoto zákona se rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu, není-li výslovně stanoveno jinak.*“⁸ Do té doby bylo i z procesního hlediska nutno považovat veškeré dílčí útoky spáchané v pokračování za jediný skutek, což bylo problematické v situacích, kdy některé dílčí útoky vyvstaly najevo teprve po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně. Nově zjištěné dílčí útoky tak s ohledem na jednotu skutku nebylo možné projednat, neboť zde byla překážka věci rozsouzené.⁹ V takových případech, pokud zbývající dílčí útoky tvořily významnou část pokračujícího trestného činu, se zřejmě v odůvodněných případech připustila obnova trestního řízení.¹⁰ Do trestního řádu bylo proto doplněno také ustanovení § 11 odst. 3 TrŘ, dle kterého týká-li se důvod nepřípustnosti trestního stíhání „*jen některého z dílčích útoků pokračujícího trestného činu, nebrání to, aby se ohledně zbylé části takového činu konalo trestní stíhání*“.¹¹ Díky této novelizaci lze nyní i o jednotlivých dílčích útocích vést samostatné trestní řízení, což do té doby nebylo kvůli zásadě *ne bis in idem* a překážce *rei iudicatae* možné.

Stejný postup nebyl navržen u trestných činů hromadných a trvajících, tedy ty na jednotlivé samostatné skutky rozdělit nelze, neboť – dle důvodové zprávy k předmětné novele, mnohost útoků u těchto trestných činů vyplývá ze samotné skutkové podstaty jednotlivých trestných činů, a nejsou proto otázkou konkrétního posouzení. Navíc v praxi nečiní zvláštních potíží.¹² Řádné rozlišení mezi pokračováním v trestném činu a trestnými činy trvajících a hromadnými tak má svůj dopad i na procesní rovinu.¹³

⁷ KRATOCHVÍL, Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996., s 92.

⁸ Ustanovení § 12. odst. 12 TrŘ.

⁹ ŠÁMAL, Pavel. § 11 [Nepřípustnost trestního stíhání]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s 210.

¹⁰ SOLNAŘ, Vladimír. *Trestní právo hmotné: část obecná*. Praha: Nákladem Knihovny Sborníku věd právních a státních, 1947, s. 117.

¹¹ Ustanovení § 11 odst. 3 TrŘ.

¹² Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 265/2001 Dz.

¹³ Dle Mařádka je řádné rozlišení v soudní praxi často opomíjenou otázkou – a tedy i zdánlivě učebnicový příklad Pokračování v trestném činu může být soudy posouzen jako trestný čin trvajících či hromadný (srov.

Okamžikem oddělujícím pokračování v *jednání*¹⁴ od nového skutku v hmotněprávním smyslu je dle ustanovení § 12 odst. 11 TrŘ *sdělení obvinění*. Sdělením obvinění se rozumí zahájení trestního stíhání, přičemž pokud se obvinění sděluje písemně, je doba rozhodná pro ukončení trestného činu teprve okamžik doručení usnesení o zahájení trestného stíhání, a nikoliv okamžik jeho vyhotovení.¹⁵ V případě zkráceného přípravného řízení je pak rozhodným okamžikem pro ukončení pokračujícího trestného činu teprve doručení návrhu na potrestání soudu, neboť úkon *sdělení podezření* dle ustanovení § 179b odst. 3 TrŘ nemá povahu sdělení obvinění.¹⁶

1.3. Ukládání trestu

S ohledem na procesní pojetí skutku u pokračujícího trestného činu je třeba o všech dílčích útocích pokračujícího trestného činu konat společné řízení, jak stanoví ustanovení § 20 odst. 1 TrŘ. Oddělené řízení by se mělo konat pouze výjimečně, pokud existuje důležitý důvod, který by vylučoval možnost konání společného řízení. To může být v situaci, kdy orgány činné v trestním řízení o některých dílčích útocích zatím nevědí, ale také v případech, kdy je třeba ohledně některých útoků provést rozsáhlé dokazování, případně provést dokazování dožádáním v cizině nebo například obsáhlým znaleckým důkazem.¹⁷ Pokud se o všech dílčích útocích nekoná společné řízení, postupuje soud dle zásad stanovených v § 45 TrZ a uloží pachateli společný trest. Společný trest za pokračování v trestném činu ukládá soud tehdy, kdy odsuzuje pachatele za některé dílčí útoky pokračujícího trestného činu v době, kdy byl již pachatel za některé jiné útoky stejného pokračujícího činu pravomocně odsouzen.¹⁸ Soud v dřívějším rozsudku zruší výrok o vině a celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad a znovu rozhodne o společném trestu, včetně nového dílčího útoku (či více dílčích útoků). Společný trest nesmí být mírnější než trest uložený dřívějším rozsudkem a lze jej uložit i tehdy, jestliže se dle dřívějšího rozsudku na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Naopak jej nelze uložit tehdy, byl-li dřívější odsuzující rozsudek vydán soudem jiného členského státu Evropské unie.¹⁹ Dle

MAŘÁDEK, David. Pokračování v trestném činu, hromadný a trvajíc trestný čin. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 4, s. 85-88).

¹⁴ *Pokračováním v jednání* se nerozumí pouze pokračování v trestném činu, ale také pokračování v trestném činu trvajícím či hromadném; jde o širší pojem než pokračování v trestném činu (srov. ŠÁMAL, Pavel. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*, op. cit., s. 260).

¹⁵ srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 1997, sp. zn. 2 Tzn 207/96.

¹⁶ ŠÁMAL, Pavel; In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*, op. cit., s. 260.

¹⁷ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*, op. cit., s. 314.

¹⁸ ŠÁMAL, R, GRIVNA, T, BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestníprávo hmotné*, op. cit., s. 436.

¹⁹ Ustanovení § 45 TrZ.

právní teorie zřejmě nic nebrání tomu, aby soud dle § 45 TrZ postupoval opakovaně, pokud by po nabytí právní moci společného trestu vyšly najevo nové skutečnosti o dalších dílčích útocích.²⁰

Ve výroku o vině nemusí být výslovně vyjádřeno, že bylo jednání posouzeno jako pokračování, a to s ohledem na skutečnost, že pokračování v trestném činu je zakotveno mezi tzv. výkladovými ustanoveními trestního zákoníku. Postačí, že soud pokračování vyjádří v právní kvalifikaci samotného jednání, resp. že soud jednání posoudí jako jeden trestný čin.²¹

2. Historický vývoj pokračování v trestném činu

2.1. Zakotvení legální definice pokračování do trestního zákona

Pro nastínění důležitosti historického vývoje institutu pokračování v trestném činu je nejprve nutné zmínit, že ačkoliv dnešní trestní právo již legální definici pokračování v trestném činu zná, nebylo tomu tak vždy. Legální definice pokračování byla do zákonného znění zakotvena teprve novelou trestního zákona v roce 1993, konkrétně zákonem č. 290/1993 Sb., a to s účinností od 1. 1. 1994. Do té doby tento pojem trestní zákon neupravoval. Nicméně, jak vyplývá z důvodové zprávy k této novele: „*teorie i praxe s ním řadu let pracuje a jeho definice má značný význam zejména při vymezení pojmu skutku, recidivy a při rozhodování o trestu.*“²² Je tak zřejmé, že pokračování v trestném činu není nově zavedeným institutem.

Otázkou je, z jakého důvodu bylo pokračování do trestního zákona zakotveno, když do doby před zakotvením k jeho užívání postačovala soudní praxe a právní teorie. Důvodová zpráva však blíže k samotným důvodům zakotvení institutu pokračování v trestném činu do trestního zákona mlčí. Dle Kučery nicméně nejde o změnu dosavadního chápání tohoto institutu, neboť jeho podstatné znaky se výslovným zakotvením nikterak nezměnily.²³ Rovněž dle rozsudku Nejvyššího soudu vydaného po zakotvení pokračování „*se na obsahu*

²⁰ PÚRY, František. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 916, marg. č. 1.

²¹ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 4 Tdo 32/2021, dostupné z www.nsoud.cz.

²² Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 290/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, č. 290/1993 Dz.

²³ Petr Kučera. "Znaky pokračujícího trestného činu v judikatuře českých soudů". *Časopis pro právní vědu a praxi*, roč. 14, č. 2 (2006), s. 163-170; Přičemž je zajímavé zmínit, že původní verze návrhu předpokládala jako zákonný znak pokračování v trestném činu rovněž blízkou souvislostí místní a zároveň stanovila požadavek, aby jednotný záměr pokračovat trestní činností byl dán již při prvním útoku, zářijová – a finální verze novely však oba tyto znaky vypustila. (KALVODOVÁ, V., KRATOCHVÍL, V., KUČHTA, J.: Zákon č. 290/1993 Sb. pátá přímá novela trestního zákona od r. 1989 (vybrané otázky), *Časopis pro právní vědu a právní praxi*, 1994, číslo 2). Jak nyní vyplývá z judikatury, jednotný záměr musí alespoň v hrubých rysech existovat již v době spáchání prvního útoku, naopak blízká souvislost místní se neuchytila a není tak znakem pokračování v trestném činu ani dovozením z judikatury.

*výkladu pokračování v trestném činu v podstatě nic nezměnilo.*²⁴ Z citovaného rozsudku mimo jiné vyplývá, že ačkoliv je pokračování v trestném činu zakotveno v trestním zákoně teprve s účinností od 1. 1. 1994, nic nebrání tomu posuzovat jako pokračování i jednání spáchaná před tímto datem, resp. před jeho výslovným zakotvením do trestního zákona, neboť novela „*prakticky pouze převzala výklad tohoto pojmu zastávaný do té doby judikaturou i trestněprávní teorií.*“²⁵

Nabízí se proto otázka druhá, zda takový postup soudů není v rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege* (*není trestného činu bez zákona*) a *nulla poena sine lege* (*není trestu bez zákona*), které vyplývají z čl. 30 Listiny základních práv a svobod, když dosud pokračování vymezovala pouze judikatura a právní teorie. Samotné posouzení trestného činu jako spáchaného v pokračování však nemusí nutně porušovat zmíněné zásady, když jde toliko o formu provedení trestného činu, nikoliv o trestný čin jako takový. Posouzení trestného činu jako spáchaného v pokračování však může mít – a má – pro pachatele negativní důsledky např. z hlediska sčítání výše škod nebo promlčení (další důsledky srov. níže). Na druhou stranu, jak vyplývá z čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, je to právě soud, kdo rozhoduje o vině a trestu za trestné činy a jeho úloha je tak klíčová pro výklad trestněprávních norem.²⁶

Zdá se, že posouzení zákonnosti tohoto postupu dosud nikdo nezpochybnil. Krátce se k němu vyjádřil Solnař v souvislosti s výkladem pokračování dle trestního práva Východního Německa, které o něm hovoří jako o instituci „*zvykového práva*“. Solnař zde poukazuje na skutečnost, že „*zvyk nemůže vytvářet normu významnou pro trestní právo, které je právem zákonným*“. Dále nicméně uvádí, že pokračování je možné uplatnit „*infra legem v rámci výkladu zákona*“, že některé akty trestného činu tvoří trestný čin jediný a rozpor s trestním právem jako právem zákonným zde nevidí.²⁷

Pro nastínění odpovědí na tyto otázky a možná samotné pochopení potřeby zakotvení tohoto institutu, se vrátíme na samotný začátek, kdy se o pokračování v českých zemích začalo psát – a to jak z hlediska právní teorie, tak z hlediska soudní praxe, která sehrála ve formování jeho pojetí významnou roli.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 1996, sp. zn. 1 Tzn 47/95.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Petr Kučera. "Znaky pokračujícího trestného činu v judikatuře českých soudů", op. cit., str 163-164

²⁷ Solnař, V.: trestní odpovědnosti, Praha, Academia, 1972, str. 332.

2.2. První polovina 20. století

Pojem pokračování v trestném činu pochází ze středověké Itálie, v druhé polovině 18. století jej dále vypracovala německá právní nauka. Již v 19. století byl dokonce zakotven do mnoha německých zákonů.²⁸ V českých zemích však zřejmě tento pojem výslovně znám nebyl, když se mu český profesor trestního práva Kallab ve své publikaci věnované konkurenci trestných činů z roku 1912 nevěnuje²⁹, resp. nikde jej výslovně neuvádí. Na druhou stranu se ale zabývá instituty pokračování podobnými. Zdá se proto, že pojem *pokračování* Kallab v té době buď vůbec neznal nebo jen zatím nebyl zcela přesně přeložen.

I přes to lze v jeho publikaci najít několik pasáží, které byly zřejmě pro vymezení pokračování zásadní. Kallab se zde rozsáhle věnuje *jednání* a následně vymezuje pojem *jednoty jednání*, přičemž srovnává přístupy různých německých právníků (Beling, Liszt, Höpfner a další³⁰). Jednotu jednání dále rozebírá z hlediska přípustnosti konkurence trestných činů a jejich druhů. Pro pokračování v trestném činu je nicméně zajímavé například následující: „*Setkáváme se pak v literatuře napořád – zvlášť ve škole Lisztově s antithesí zločinu a jednání v tom smyslu, že se mluví o jediném zločinu pozůstávajícím ve více jednáních*“³¹ Dále uvádí, že existují dvě skupiny reální konkurence trestných činů, a to sice (i) postupné a (ii) trvalé – s tím, že o postupné reální konkurenci mluvíme tehdy, kdy mezi jednotlivými zločiny není jiné významné pojítka než jejich časový vztah. Trvalou reální konkurenci pak tvoří ty případy, kdy je mezi jednotlivými zločiny vztah pro trestní právo významný, tedy především: „*v případě opakování téhož zločinu, dále při zločinech ze zvyku, z řemesla. Uvnitř skupiny opakování zločinu pak zvlášť na sebe pozornost obracejí případy, v nichž nejen stejnost jednání, nýbrž ještě jiný jednotící moment jest dán, ku př. zasažení v tentýž manželský poměr při více souložích v jediném cizoložném poměru, tentýž služební poměr v často citovaném případě, že sluha svému pánovi denně krade několik doutníků a pod.*“³² Kallab v poznámce pod čarou opět odkazuje na Liszta a skutečnost, že u opakování téhož zločinu, zločinech ze zvyku či z řemesla tu Liszt vidí *jediný zločin z několika jednání složený*, tedy máme tu *jediné jednání, třeba by se nutně projevovalo*

²⁸ Tamtéž, s. 334.

²⁹ Konkurence (souběh) trestných činů přitom s pokračováním blíže souvisí, když jsou tyto konstrukce v pozdějších učebnicích trestního práva vždy uváděny u sebe (srov. dále v textu této práce).

³⁰ Z tehdejších zdrojů citovaných Kallabem se zdá, že to byla právě německá škola, která se více zabývala zvláštními případy trestných činů, jako jsou např. trestné činy opakované, ze zvyku, z řemesla, aj.

³¹ KALLAB, Jaroslav. *O skutkové podstatě a konkurenci trestných činů*. Praha: Sborník věd právních a státních, 1911, str. 149.

³² KALLAB, Jaroslav. *O skutkové podstatě a konkurenci trestných činů*, op. cit, str. 177.

v několika úkonech.³³ Z uvedeného se zdá, že by pokračování mohlo najít své místo vedle těchto zvláštních případů zločinů, ne-li přímo uvnitř skupiny opakování téhož zločinu.³⁴

Skutečnost, že má pokračování v trestném činu velmi blízko k souběhu trestných činů dokládají i prvorepublikové učebnice trestního práva hmotného, které o pokračování píší (byť velmi stručně) vždy právě v kapitole věnované souběhu trestných činů. Tak například v Milotově učebnici z roku 1926 se o pokračování píše v § 21 nazvaném *Souběh trestní* (ačkoliv zde Milota pokračování nezařazuje přímo mezi souběh), a to v souvislosti s otázkou, kdy lze mluvit o jediném a kdy o několika trestných činech – s tím, že pokračování je právě jedním z příkladů, kdy je několika činnostmi porušena stejná norma a stále se jedná o jediný trestný čin. Milota přikládá i svou definici pokračování:

„Při pokračování v činu trestném, které záleží v úhrnu několika trestných činností téhož druhu, ohrožujících nebo porušujících stejným způsobem též právní statek a projevujících stejný úmysl (např. zasažení několika ran člověku, při cizoložství a krvesmilství několik souloží mezi týmiž osobami).“³⁵

Již z této definice lze v hrubých rysech identifikovat tři ze čtyř (resp. z pěti) znaků pokračování, jak ho známe dnes, a to znak (i) stejné skutkové podstaty (*trestný čin téhož druhu*), (ii) souvislosti v předmětu útoku (*ohrožujíc nebo porušujíc stejným způsobem též právní statek*) a (iii) jednotného záměru pachatele (*stejný úmysl*).

Miříčka ve své učebnici z roku 1932 definuje pokračování téměř totožně jako Milota a prozatím k pokračování nepřidává znak blízké časové souvislosti ani stejnorodého způsobu provedení (byť stejnorodý způsob provedení možná lze vzdáleně identifikovat v sousloví „*porušujících stejným způsobem...*“). O pokračování rovněž pojednává v části týkající se souběhu trestných činů, konkrétně v kapitole *Zdánlivý souběh trestných činů*. Mezi zdánlivý souběh pak Miříčka uvádí nejen pokračování, ale rovněž delikty trvající a delikty hromadné (mezi které řadí trestné činy spáchané (i) ze zvyku, (ii) z řemesla a (iii) po živnostensku³⁶) a také případy, kdy někdo byl „*činným několika způsoby při témž trestném činu*“.³⁷

³³ Tamtéž.

³⁴ Ačkoliv se nynější pojetí pokračování a opakování liší, když u opakování trestného činu chybí *jednotný záměr pachatele* jako jeden ze znaků pokračování.

³⁵ MILOTA, Albert. Učebnice obojího práva trestního, platného v Československé republice: právo hmotné. V Kroměříži: J. Gusek, 1926, s. 40.

³⁶ Srov. viz výše s Kallabem. Zatímco Kallab řadí zločiny spáchané ze zvyku a z řemesla mezi reální konkurenci trvalou, Miříčka již tyto způsoby páchaní řadí mezi tzv. „zdánlivý souběh trestných činů“ a konstatuje shodně s Milotou, že se nemůže jednat o souběh.

³⁷ MIŘIČKA, August. Trestní právo hmotné. Praha: Všehrad, 1930-1932, s. 85.

Je také zajímavé, že již v této učebnici se Miříčka vyjadřuje k počátku promlčení trestného činu při pokračování, když tato otázka byla předmětem bližšího zkoumání Nejvyššího soudu teprve v roce 2011³⁸ (viz také dále v textu této práce).

Konečně v roce 1947 se v učebnici trestního práva od Solnaře v náznaku objevuje také další z dnešních znaků pokračování, který má nejbliže k *blízké časové souvislosti*. Solnař pokračování vymezuje jako „několik činností téhož druhu, předsevzatých na základě jediného zločinného rozhodnutí, směřujících proti témuž pojmovému předmětu trestného činu a porušujících též trestní zákon, pokud se zároveň jeví **místně i časově jako celek**“³⁹ Vedle časové souvislosti přidává také souvislosti místní, kterou však sám ve své pozdější publikaci (1972) kritizuje, a nakonec ji jako znak ze své definice i vypouští (srov. dále v textu této práce). Naopak stejnorodý způsob provedení se zde nedá dovodit ani vzdáleně.

Solnař se vyjadřuje také k procesní otázce, a sice přípustnosti nového řízení ve chvíli, kdy vyjdou najevo některé útoky „kolektivního“ trestného činu teprve po vydání rozsudku, přičemž dochází k závěru, že je zde možné v některých případech připustit obnovu trestního řízení.⁴⁰

2.3. Druhá polovina 20. století

Zatímco starší české učebnice pojednávají o pokračování spíše stručně a omezují se toliko na jeho znaky, právní nauka druhé poloviny 20. století jednotlivé znaky blíže popisuje, začíná se více věnovat důsledkům pokračování a rozebírá také některé sporné otázky.

Tak například Solnař ve své publikaci *Základy trestní odpovědnosti z roku 1972* dokonce věnuje pokračování několik stránek a porovnává přístupy k pokračování dle právní teorie různých evropských států. Věnuje se zde například znaku *místní souvislosti*, kterou německé učebnice nevyžadují a které naopak vyžadují stejnorodý způsob provedení, který byl ve starších tuzemských učebnicích buď pouze naznačen, nebo zcela opomenut. Rovněž zde vyjadřuje svůj názor na (ne)potřebu znaku *blízké místní souvislosti*, která mu s ohledem na tehdejší rozvinuté komunikační prostředky přijde překonaná a také složitě vymežitelná. Naopak stejnorodost způsobu provedení mu přijde potřebná, neboť „*vyplývá ze samotné podstaty pokračování – když pokračovat lze jen v činnosti velmi podobné, stejnorodé.*“⁴¹ Zajímavý je také jeho pohled na společný zločinný záměr, který považuje za

³⁸ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 245/2011.

³⁹ SOLNAŘ, Vladimír. *Trestní právo hmotné: část obecná*. Praha: Nákladem Knihovny Sborníku věd právních a státních, 1947, str 117.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Solnař, V.: *Základy trestní odpovědnosti*, Praha, Academia, 1972, str. 332 až 338.

důležité oddělit od úmyslu jako formy zavinění, neboť se jedná toliko spíše o cíl, ke kterému pachatel směřuje. V této souvislosti uvádí – a to je zásadní, že pokračování může být páčáno i z nedbalosti⁴², s čímž však dnešní teorie i praxe nesouhlasí.⁴³ Solnař vymezuje pojem pokračování následovně:

„Uskutečňování společného zločinného záměru jednáním, které stále nově naplňuje skutkovou podstatu téhož trestného činu a kde jednotlivé útoky jsou charakterizovány stejnorodým způsobem provedení a časovou souvislostí.“⁴⁴

Není překvapením, že tuto definici téměř ve stejném znění přebírá do své o dva roky mladší učebnice trestního práva hmotného z roku 1974 Tolar.⁴⁵ Prvně se tu výslovně objevuje naplňování skutkové podstaty téhož trestného činu (namísto pouhého *trestného činu téhož druhu*, resp. *několik činností téhož druhu* srov. výše) a stejnorodost způsobu provedení, kterou Solnař přejímá z nauky německé.

I Tolar se ve své učebnici věnuje již každému znaku jednotlivě a blíže je rozebírá se značnou podobností k Solnařovi. Oba autoři v citovaných publikacích také popisují další poznatky k pokračování, tak např. že při pokračování se škody způsobené jednotlivými útoky sčítají nebo že trestný čin spáchaný v pokračování je ukončen teprve posledním útokem, což má vliv na jeho promlčení. Odkazují také na přitěžující okolnost zakotvenou v tehdejší ustanovení § 34 odst. ch) TZ. Dále uvádí, že pokračování tvoří pouze ty trestné činy, které byly spáchané, než počal soud prvního stupně vyhlašovat rozsudek.⁴⁶

Oba autoři ke svým závěrům dochází nejen z dosud známé teorie, ale odkazují také na některá soudní rozhodnutí, která ve vztahu k pokračování začínají přibývat. Další vývoj pokračování se totiž u nás zejména v druhé polovině 20. století ocitá v rukou soudů. V následující kapitole se proto budu věnovat vymezení jednotlivých znaků pokračování dle judikatury československých a následně českých soudů. Díky těm se totiž o pokračování dozvídáme podstatně více než z tehdejší odborné literatury.

⁴² Tamtéž.

⁴³ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2013, sp. zn. 8 Tz 97/2012, dále FRYŠTÁK, Marek. § 116 [Pokračování v trestném činu]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní Zákoník*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 31. Shodně se Solnařem připouští u pokračování nedbalost např. Tolar (TOLAR, Jan. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: Federální ministerstvo vnitra, 1974, str. 145.)

⁴⁴ Solnař, V.: *Základy trestní odpovědnosti* op. cit., str. 336.

⁴⁵ TOLAR, Jan. *Trestní právo hmotné: obecná část*, op. cit., str. 145.

⁴⁶ Hranici mezi dvěma pokračujícími trestnými činy po novele trestního řádu z roku 1993 již není vyhlášení rozhodnutí, ale okamžik sdělení obvinění (KRATOCHVÍL, Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996, str. 95).

3. Znaky pokračování v trestném činu v judikatuře

„Někteří pochybují o možnosti pojmového vymezení pokračování, jiní se o ně pokoušejí, avšak mají za to, že tu vždy mnoho závisí na soudcovské úvaze.“⁴⁷

Vzhledem k tomu, že právní normy bývají často obecné, je mnohdy nutné je dotvářet nebo přinejmenším vyložit jejich význam. Mohou to být právě soudci, kteří ve svém rozhodnutí dají odpověď na právem neřešenou nebo nejednoznačnou otázku. Takto dotvářené právo však musí teprve následovat právní normu, a to vzhledem k jejímu smyslu a účelu.⁴⁸ V kontinentálním systému práva nejsou rozhodnutí vyšších soudů formálně obecně závazná. Klíčové judikáty mají nicméně kvaziprecedenční význam.⁴⁹ Judikátem se rozumí publikované soudní rozhodnutí, podávající zobecňující výklad, které by mělo být obecně známé a citované v dalších rozhodnutí soudů.⁵⁰

Pojem pokračování v trestném činu obsahuje hned několik pojmů, které právní řád neupravuje ani nevykládá (*dílčí útok, skutková podstata, jednotný záměr, blízká časová souvislost, ...*). Proto není pochyb, že u institutu pokračování v trestném činu to byly právě soudy, co sehrály v jeho vymezení klíčovou roli.⁵¹ Především za správné uchopení jeho jednotlivých znaků se zasloužila judikatura. V této kapitole proto představím jednotlivé znaky pokračování v trestném činu pomocí zásadních soudních rozhodnutí.

3.1. Naplnění skutkové podstaty stejného trestného činu

Prvním znakem pokračování je naplnění skutkové podstaty stejného trestného činu. Kdy vždy je taková podmínka splněna je nicméně otázkou poměrně obsáhlou. Například krajský soud v Ústí nad Labem k trestnému činu krádeže spáchaného nejprve dle § 205 odst. 1 písm. a) a poté dle § 205 odst. 1 písm. b) TrZ vyjádřil názor, že i přes zčásti odlišné formy jednání *„jde vždy o zmocnění se cizí věci, a tedy o naplňování skutkové podstaty trestného činu krádeže. Může proto jít o pokračování v tomto trestném činu i v případě, kdy některé útoky proti cizímu majetku jsou spáchány vloupáním a jiné jen prostým zmocněním se cizí věci.“⁵²* Tomuto závěru přisvědčil ve své učebnici také Šámal⁵³ či Jelínek: *„U skutkových podstat s alternativními znaky postačí, že každý z dílčích aktů má znaky některé z alternativ*

⁴⁷ Solnař, V.: Základy trestní odpovědnosti op. cit., str. 332.

⁴⁸ HANUŠ, Libor. K míře závaznosti soudní judikatury. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 15, č. 16, s. 575-582.

⁴⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 23.

⁵⁰ KRÁLÍK, L. *Tvorba a publikace judikatury*. *Právník*. 4/2018, s. 320-332.

⁵¹ Např. Petr Kučera. "Znaky pokračujícího trestného činu v judikatuře českých soudů". op cit., str. 163.

⁵² Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 11. 1990, sp. zn. 2 To 193/90.

⁵³ ŠÁMAL, R, GRIVNA, T, BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*, op. cit, s. 117

figurujících v dané skutkové podstatě.“⁵⁴ Stejně je tomu i v případě naplnění základní skutkové podstaty v jednom útoku a kvalifikované skutkové podstaty v dalším útoku.⁵⁵ Jak dovodil např. Krajský soud v Brně v rozhodnutí ze dne 29. 11. 1960, sp. zn. 4 To 214/60, na překážku není ani okolnost, pokud jde zčásti o dokonáný trestný čin a zčásti o nedokonáný (například ve stadiu pokusu). Naopak jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 22. 5. 1979, sp. zn. 5 Tz 36/79, pokud jde například o způsobení újmy na zdraví jedním útokem a těžké újmy na zdraví útokem druhým, jedná se vždy o dva trestné činy (§ 146 odst. 1 a § 145 odst. 1 trestního zákoníku) a nikoliv o pokračování, byť jsou oba útoky provedeny stejným způsobem.⁵⁶

Pokračování se dá spáchat i ve formě účastenství (za předpokladu, že jde o dílčí útoky pokračujícího trestného činu jednoho hlavního pachatele) a spolupachatelství, judikatura však vylučuje jejich vzájemnou kombinaci.⁵⁷ Jednoznačná názorová shoda nepanuje v otázce, zda je možné pokračovat v účastenství (zejména ve formě organizátorství) na trestných činech různých pachatelů. Ačkoliv judikatura, s ohledem na zásadu akcesority účastenství, dovozuje, že není možné pokračovat v trestném činu jako účastník trestné činnosti různých pachatelů⁵⁸, část odborné veřejnosti považuje tento závěr za problematický, a to především s ohledem na společenskou škodlivost organizátorství, která je často závažnější a komplexnější než jednání hlavních pachatelů a kdy dle tohoto závěru nelze účastníkovi sčítat škody způsobené jednotlivými trestnými činy různých pachatelů. Na druhou stranu, sčítání škod by pro pachatele mohlo být i příznivější, a to například v situaci, kdy škoda způsobená dílčími útoky nebude ani ve svém součtu dosahovat kvalifikované skutkové podstaty s vyšší trestní sazbou, ale zároveň se díky kvalifikaci trestného činu jako spáchaného v pokračování bude stále jednat o jediný trestný čin – a tedy nebude naplněna ani přitěžující okolnost dle § 42 písm. n) trestního zákoníku.⁵⁹ Dle Tognera je tento judikatorní závěr „*v rozporu s principem přiměřenosti trestání ve vztahu k závažnosti*

⁵⁴ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné*, op. cit., s. 159.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ „*Ak páchateľ dvoma alebo viacerými samostatnými útokmi postupne úmyselne spôsobí jednej osobe ujmu na zdraví a druhej osobe ťažkú ujmu na zdraví, treba konanie páchateľa právne posúdiť ako dva samostatné trestné činy, teda ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 odst. 1 Tr. zák. a ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 odst. 1 Tr. zák., a nie ako jeden pokračujúci trestný čin.*“ (Rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 22. 5. 1979, sp. zn. 5 Tz 36/79).

⁵⁷ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 30. 11. 1988, sp. zn. Ndt 72/88 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 24. 4. 1978, sp. zn. 3 To 11/78.

⁵⁸ Srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 1994 sp. zn. 5 To 25/94.

⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel; In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 1669, marg. č. 3.

trestného činu a osobě pachatele“⁶⁰. Navíc Šámal má za to, že i dle stávající zákonné úpravy pokračování a účastenství by bylo možné judikatorní závěry změnit, neboť naplnění znaku skutkové podstaty stejného trestného činu se nemusí nutně vztahovat k pachateli, nýbrž k samotné skutkové podstatě, jejíž znaky naplňuje účastník.⁶¹ Oba zmínění autoři se shodují na tom, že pokud jsou splněny zbylé znaky pokračování v trestném činu uvedené v § 116 TrZ, mohlo a mělo by být i účastenství na trestné činnosti více pachatelů hodnoceno jako více dílčích útoků spáchaných v pokračování, byť tento výklad může být pro pachatele (účastníka) v individuálních případech příznivější i nepříznivější.

3.2. Jednotný záměr pachatele

Druhým znakem pokračování je tzv. subjektivní souvislost neboli jednotný záměr pachatele. Jednotný záměr je třeba rozlišit od úmyslu jako formy zavinění a je jím třeba chápat spíše určitý cíl, ke kterému pachatel směřuje. Alespoň tak byl jednotný záměr vykládán v dřívější teorii, která z tohoto závěru dovozovala, že pokračování může mít i povahu trestných činů nedbalostních.⁶² Dnešní výklad však nedbalost u pokračování nepřipouští.⁶³

Jednotný záměr pachatel postupně naplňuje jednotlivými dílčími útoky a musí alespoň v hrubých rysech existovat již v době spáchání prvního útoku. Ve světle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR to znamená, že „*pachatel již od samého počátku zamýšlel, alespoň v nejhrubších obrysech, další útoky a že objektivně vzato se tyto jednotlivé útoky jeví jako postupná realizace tohoto jediného záměru.*“⁶⁴ Pokud jednotný záměr chybí, nemůže se jednat o pokračování v trestném činu, nýbrž půjde o opakování trestného činu – tedy více trestných činů stejné skutkové podstaty.⁶⁵ Jednotný záměr je předmětem dokazování a vyvozuje se zejména z doznání pachatele a ostatních objektivních podmínek vyplývajících ze spáchaných útoků (způsob provedení, časová a místní souvislost, ...).⁶⁶ To vyplývá také

⁶⁰ TOGNER, Michal. Pokračování v účastenství. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 8, s. 248-251.

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel, In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 1665, marg. č. 1.

⁶² Např. Solnař, V.: *Základy trestní odpovědnosti*, op. cit., s. 336; rovněž TOLAR, Jan. *Trestní právo hmotné: obecná část*, s. 146.

⁶³ Viz také výše. Srov. např. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2013 sp. zn. 8 Tz 97/2012, viz. závěr, že „*ohledně závěru, že jde o pokračování v trestném činu, brání absence úmyslného zavinění na straně obviněného*“, shodně uvádí i Fryšták ve svém komentáři, dle kterého z povahy věci nemůže u nedbalostních činů existovat jednotný záměr pachatele, který je alespoň v hrubých rysech dán již při prvním útoku (FRYŠTÁK, Marek. § 116 [Pokračování v trestném činu]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*. op.cit., marg. č. 31.).

⁶⁴ Srov. Rozhodnutí Najvyššieho súdu ČSSR zo 7. 12. 1971 sp. zn. 2 Tzf 3/71.

⁶⁵ ŠÁMAL, R, GRIVNA, T, BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*, op. cit., s. 119.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel; In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 1665, marg. č. 1.

z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 3. 5. 1967, sp. zn. 6 Tz 15/67, který uzavřel, že jednotný záměr je možné dovodit z dalších objektivních okolností.⁶⁷

Pokud pachatel jednotný záměr přizná, není dalšího dokazování třeba. V opačném případě je na soudu, aby jej prokázal. Dle Kučery, ve vztahu k prokázání jednotného záměru soudy často argumentují jednotným záměrem „získávat obživu trestnou činností“, v některých rozhodnutích dokonce „považují podmínku jednotného záměru za splněnou poukázáním na splnění ostatních znaků pokračujícího trestného činu“, což však nemusí být dostatečné.⁶⁸

3.3. Stejný nebo obdobný způsob provedení

Pokračovat lze pouze v činnosti, která je stejná nebo alespoň podobná, z čehož vyplývá i požadavek na stejný nebo obdobný způsob provedení, pokud jde o pokračování v trestném činu. Nestačí tedy, aby pachatel dílčími znaky naplnil skutkovou podstatu stejného trestného činu, ale musí ji naplnit stejným či alespoň obdobným způsobem (příčemž není vyžadována naprostá shoda v provedení), který je třeba vykládat rovněž ve spojitosti s jednotným záměrem pachatele, jak vyplývá z usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 9. 3. 1976, sp. zn. 3 To 5/76. V uvedeném případě pachatel (pracovník benzinové stanice) rozkrádal tržbu Benziny, přičemž své jednání zakrýval různými způsoby (v jednom útoku zasahoval do počítadel čerpacích stojanů, v dalších útocích různě machinoval s přebytky poukázek na pohonné hmoty nebo vykazoval jiné množství přetočených pohonných hmot apod.). Nejvyšší soud zde dovodil, že ačkoliv je zde odlišnost ve způsobu spáchání jednotlivých útoků, tak tato odlišnost není podstatná, neboť po objektivní stránce si jsou jednotlivé útoky podobny a zároveň se jeví jako postupné realizování stejného záměru.⁶⁹

Například u trestného činu krádeže dle § 205 TrZ, pokud pachatel provádí dílčí útoky zpravidla menšími kapesními krádežemi a následně naplánuje a zorganizuje krádež vloupáním, nelze toto považovat za naplnění znaku stejného nebo obdobného způsobu provedení.⁷⁰ Naopak jak dovodil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. 4. 1996 sp. zn. 1 Tzn 47/95, není překážkou, pokud pachatel nejprve odcizuje na pracovišti věci menší hodnoty a následně se rozhodne, že další dílčí útok provede za pomoci dopravního prostředku a odcizí tak podstatně více věcí ve větší hodnotě.⁷¹

⁶⁷ Např. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 1967 - 6 Tz 15/67.

⁶⁸ Petr Kučera. "Znaky pokračujícího trestného činu v judikatuře českých soudů", op. cit., str. 166.

⁶⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 9. 3. 1976, sp. zn. 3 To 5/76.

⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel; In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 1665, marg. č. 1.

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 4. 1996 sp. zn. 1 Tzn 47/95.

3.4. Objektivní souvislost

Objektivní souvislost zahrnuje blízkou časovou souvislost a souvislost v předmětu útoku.

3.4.1. Blízká časová souvislost

Zejména otázku blízké časové souvislosti dovozuje soudní praxe. Například z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 1995, sp. zn. Tzn 17/95. vyplývá, že „z hlediska blízké časové souvislosti jednotlivých útoků je nutno brát ohled i na čas potřebný k přípravě pachatele na další útok.“⁷² V citovaném rozhodnutí pachatel spáchal 3 dílčí útoky spočívajících v loupežném přepadení pošt, přičemž odstup mezi prvním a druhým útokem byl měsíc a půl a mezi druhým a třetím útokem více než dva a půl měsíce. Dle závěru Vrchního soudu v Praze se s poukazem na časový odstup mezi jednotlivými útoky (a rovněž nedostatečně prokázanou subjektivní souvislost) nemohlo jednat o pokračování. Nejvyšší soud nicméně uzavřel, že jelikož si předmětná přepadení (s ohledem na jejich rozsah) vyžadovala značnou přípravu a zároveň byla všechny provedena stejným způsobem, není možné vyloučit pokračování pouze na základě časového odstupu, který byl v tomto případě navíc využit k plánování a přípravě dalšího dílčího útoku.

Blízkou časovou souvislostí se Nejvyšší soud zabýval také v rozhodnutí ze dne 10. 12. 2003, sp. zn. 6 Tdo 1314/2003, kdy pachatel během necelých dvou let spáchal celkem 12 dílčích útoků trestného činu podvodu dle tehdejšího § 250 TZ, přičemž mezi dvěma dílčími útoky byl odstup necelých čtyř měsíců. Soud prvního stupně v tomto případě dovodil, že jelikož je odstup delší než 3 měsíce, jedná se o dobu příliš dlouhou na to jednoznačně dovodit subjektivní souvislost v jednání pachatele. Nejvyšší soud však zdůraznil, že blízká časová souvislost dosud nebyla judikatorně vymezena (ve smyslu „maximální lhůty“) a je proto třeba ji vždy posuzovat dle okolností daného případu, přičemž platí, že „čím delší je celková doba pokračující trestné činnosti, čím větší je počet dílčích útoků během ní spáchaných a čím vyšší je škoda způsobená obviněným na majetku poškozených, tím delší může být i doba mezi jednotlivými útoky, aniž by to bránilo závěru, že jde o pokračování v trestném činu“, neboť čím více peněz pachatel na poškozených vylákal, tím déle mu trvalo je spotřebovat – a mít tak potřebu řešit svou situaci stejným způsobem.⁷³ Dokonce ani doba delší než čtyři měsíce nemusí být dle závěru Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. 8 Tdo 405/2020 na překážku závěru o naplnění zákonné podmínky blízké časové souvislosti,

⁷² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 1995, sp. zn. Tzn 17/95.

⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2003, sp. zn. 6 Tdo 1314/2003.

a to u sexuálních deliktů, zejména pokud pachatel stále usiluje o sexuální kontakt s obětí, neboť zde je měřítkem vážnost újmy (na rozdíl od výše zmíněné výše škody na majetku u majetkových deliktů), která oběti vznikne a která jednotlivé útoky spojuje.⁷⁴

Autoři komentářů k trestnímu zákoníku se ohledně „maximální lhůty“, kterou lze ještě považovat za blízkou časovou souvislost, názorově rozcházejí, když Šámal uvádí, že „jde zpravidla o několik dnů či týdnů a časová souvislost bude zpravidla přerušena, jestliže pachatel na několik měsíců ustane v páchání trestné činnosti“⁷⁵, naproti tomu Fryšták píše, že „na překážku závěru, že se jedná o pokračování v trestném činu nemusí být zjištěno, že mezi jednotlivými útoky uplynula doba několika měsíců.“⁷⁶ Byť tento závěr Fryštáka vychází z judikatury, Šámal v poznámce pod čarou k citovanému komentáři uvádí, že je tento výklad bez dalšího příliš zobecňující a ačkoliv nelze takový závěr vyloučit, mělo by se jednat spíše o výjimečné případy.

S ohledem na výše uvedené lze tedy uzavřít, že ačkoliv dle judikatorních závěrů i doba několika měsíců není překážkou závěru o pokračování, soud by měl vždy zkoumat veškeré okolnosti daného případu, u majetkových deliktů zejména náročnost přípravy a výši způsobené škody a u jiných deliktů také určitou subjektivní stránku pachatele a vážnost způsobené újmy. Odstup mezi jednotlivými útoky, který je již v řádu měsíců, by měl být spíše výjimkou. Pokud jde tedy o posouzení, kdy se ještě jedná o blízkou časovou souvislost a kdy již ne, ponechává tu zákonodárce relativně velký prostor pro individuální výklad uvedeného pojmu, což lze z hlediska zásady *nullum crimen sine lege certa* považovat za významný legislativní nedostatek.⁷⁷

3.4.2. Souvislost v předmětu útoku

Na rozdíl od časové souvislosti, kde trestní zákoník vyžaduje souvislost *blízkou*, v předmětu útoku stačí pouhá *souvislost*. Pokud jde o majetkové delikty, pokračování nevádí, jde-li o majetek různých osob, jak dovodil Nejvyšší soud ČSR v rozhodnutí ze dne 22. 7. 1982 sp. zn. 11 Tz 16/82, kde pachatel veden záměrem vytvořit si vlastní knihovnu soustavně rozkrádal knihy ke škodě různých socialistických organizací.⁷⁸ Rovněž není na překážku, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2001, sp. zn. 4 Tz 236/2001, pokud se jedná o různý majetek, resp. různé věci. Postačí, je-li předmětem útoku

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. 8 Tdo 405/2020.

⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel; In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 1671, marg. č. 6.

⁷⁶ FRYŠTÁK, Marek In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 1133, marg. č. 22.

⁷⁷ SLAVÍČEK, Václav. Nad ukotvením pojmu blízká časová souvislost jednotlivých útoků pokračujícího trestného činu ve vztahu k zásadě *nullum crimen sine lege certa*. *Bulletin advokacie*, 2024, č. 6, s. 36-37.

⁷⁸ Srov. např. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22. 7. 1982 sp. zn. 11 Tz 16/82.

cokoliv, co pachateli v konečném důsledku přinese hotové peníze, jejichž získání bylo od počátku jeho záměrem. V předmětné věci pachatel dílčími útoky podvodu vylákal 3 televizory a 5 q krmiva pro psy, obojí motivováno potřebou peněz. Soud dovedl, že ačkoliv zákon vyžaduje blízkou souvislost v předmětu útoku, nemusí být takový předmět útoku naprosto totožný.⁷⁹

Tento závěr považuji za zásadní, neboť institut pokračování je významný zejména u majetkových deliktů a v praxi si dokáží představit drobné zloděje, kteří opakovaně vykrádají samoobsluhy, drogerie, následně okradou někoho o peníze v tramvaji apod. – a kdy jednotlivé škody by trestného činu samy o sobě nedosáhly. Zejména u těchto zlodějů je třeba škody sčítat, a tedy posuzovat jednotlivé útoky jako spáchané v pokračování, byť je zde předmět útoku různý.

U jiných než majetkových trestných činů, kdy je předmětem útoku osoba, je třeba, aby spolu byly osoby nějakým způsobem „spojené“.⁸⁰ Dříve bylo sporné, zda lze pokračovat v trestném činu, když jsou jednotlivé útoky vedené proti různým osobám. Trestní kolegium proto ve své zprávě zveřejněné pod č. 17/1982 Sb. rozh. tr. vyjádřilo názor, že pro rozlišení, zda jde o opakování trestného činu nebo o pokračování v něm je třeba vždy posoudit všechny okolnosti případu, aby bylo možné vyhodnotit, zda jsou mezi jednotlivými útoky objektivní i subjektivní souvislosti. Za správné potom označil rozhodnutí odvolacího soudu, který vyhodnotil jako pokračování v trestném činu pohlavního zneužívání jedné, kdy pachatel ve stejném časovém období ohmatával na prsou obě své dcery.⁸¹ Podobně posoudil jako pokračování v trestném činu znásilnění Vrchní soud v Praze případ, kdy otec stejným způsobem pohlavně zneužíval své dvě dcery, neboť souvislost v předmětu útoku zde byla dána rodinnými vztahy pachatele a poškozených.⁸²

4. Důsledky a účel pokračování v trestném činu

4.1. Důsledky spáchaní trestného činu v pokračování

Spáchaní trestného činu v pokračování má dopad na mnoho hmotněprávních a procesních aspektů trestního práva, jako je například časová a místní působnost trestních zákonů, příslušnost soudu, promlčení trestní odpovědnosti nebo posouzení trestní odpovědnosti z hlediska věku pachatele. Rovněž ukládání trestu a vůbec stanovení jeho

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2001, sp. zn. 4 Tz 236/2001.

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel; In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník, op. cit, s. 1672, marg. č. 6.

⁸¹ Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19. 1. 1982, sp. zn. Tpjf 158/80.

⁸² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 3. 2021, sp. zn. 2 To 124/2020.

druhu a výměry může ovlivnit to, zda soud posoudí trestnou činnost pachatele jako spáchanou v pokračování či nikoliv. Tato podkapitola proto bude věnována některým důsledkům, které s sebou páchaní trestné činnosti v pokračování nese.

4.1.1. Pokračování jako přitěžující okolnost

Pokud pachatel páchal trestný čin anebo v něm pokračoval po delší dobu, přihlédne k tomu soud při stanovení druhu trestu a jeho výměry⁸³ jako k přitěžující okolnosti v souladu s ustanovením § 42 odst. m) TrZ. Trestní zákoník v tomto případě rozlišuje (i) páchaní trestného činu po delší dobu – což se týká zejména trestných činů trvajících (nikoliv však výlučně) a (ii) pokračování v páchaní trestného činu po delší dobu. Zatímco u trestných činů trvajících je delší doba páchaní znakem skutkové podstaty, u pokračování se jedná o formu provedení trestného činu. Tento rozdíl je zásadní s ohledem na zásadu tzv. dvojího přičítání zakotvenou v § 39 odst. 5 TrZ, která stanoví, že nelze přihlédnout k zákonným znakům trestného činu jako k okolnosti polehčující nebo přitěžující. Z toho důvodu je u trestných činů trvajících pro přihlédnutí k přitěžující okolnosti třeba „*aby pachatel udržoval protiprávní stav po dobu podstatně delší, než která jinak stačí k naplnění skutkové podstaty daného trvajícího trestného činu*“⁸⁴. Naopak u pokračujícího trestného činu lze přihlédnout k této přitěžující okolnosti kdykoliv, kdy je splněna podmínka *delší doby* a zásada dvojího přičítání se neuplatní. Pokud by mezi dílčími útoky došlo ke sdělení obvinění ve smyslu § 12 odst. 11 TrŘ, pachatel by spáchal více trestných činů (srov. procesněprávní pojetí skutku) ve vícečinném souběhu a již by se zřejmě jednalo o přitěžující okolnost dle § 42 písm. n) TrZ.⁸⁵

Z výše uvedeného nicméně vyplývá, že z hlediska stanovení druhu trestu a jeho výměry nemá pro pachatele větší význam, zda soud kvalifikuje jeho trestnou činnost jako pokračování, nebo jako více trestných činů spáchaných v souběhu, neboť k oběma se přihlédne jako k okolnosti přitěžující.⁸⁶

4.1.2. Místní působnost trestního zákona a příslušnost soudu

„Místem spáchání trestného činu je místo, kde byl trestný čin vykonán, především pak místo, kde došlo k jednání pachatele naplňující objektivní stránku trestného činu, avšak i

⁸³ Ustanovení § 39 odst. 3 TrZ

⁸⁴ PŮRY, František, In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 855–856, marg. č. 14.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Přičemž zůstává otázkou, kolik trestných činů zákonodárce myslel pojmem „*více*“ pro naplnění přitěžující okolnosti dle § 42 písm. n) TrZ, neboť jejich počet není v TrZ blíže vymezen. Z jazykového výkladu tak lze dovodit, že k naplnění této přitěžující okolnosti stačí již dva trestné činy.

*místo, kde nastal nebo měl nastat jeho následek.*⁸⁷ V trestném činu lze ze své podstaty pokračovat na více místech. Místo spáchání trestného činu má význam z hlediska místní působnosti trestního zákona a příslušnosti soudu v trestním řízení. Místní působnost stanoví ustanovení § 4 a násl. TrZ, přičemž pro posouzení trestnosti činu dle českého trestního zákona stačí, dopustil-li se tu pachatel zcela nebo zčásti jednání, i když následek nastal nebo měl nastat zcela nebo z části v cizině a vice versa. Při pokračování je trestný čin páchan nejen všude tam, kde byl vykonán celý dílčí útok, ale rovněž tam, kde došlo k páchání *i jen části dílčího útoku*, který je jeho součástí.⁸⁸ Pro užití českého trestního zákona tak zcela postačí, pokud pachatel spáchá i jen část dílčího útoku (resp. pokud z části nastane následek) na území České republiky.

Místní příslušnost upravuje ustanovení § 18 TrŘ, dle kterého řízení koná soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. Místně příslušný tak bude každý soud, v jehož obvodu byl spáchán, byť jediný, dílčí útok či jeho část. Při posuzování místní příslušnosti lze však vzít v úvahu pouze dílčí útoky uvedené v obžalobě.⁸⁹ Výjimkou proto bude, když se některý dílčí útok projednává zvlášť. V takovém případě je pak místně příslušný pouze ten soud, v jehož obvodu byl spáchán konkrétní dílčí útok.⁹⁰

4.1.3. Časová působnost trestního zákona

Rovněž doba spáchání trestného činu má své důsledky v trestním právu hmotném. Z hlediska časové působnosti trestního zákona se dle § 2 TrZ posuzuje trestnost činu podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Čin je přitom spáchán v době, kdy pachatel konal (resp. opomenul konat) a není rozhodující, kdy nastal nebo měl nastat následek. Pokud se pak zákon změní během páchání činu, tak se užije ten zákon, který je účinný při dokončení jednání. Z pohledu trestního zákoníku je tedy čin spáchán teprve okamžikem dokončení jednání. Dle hmotněprávního pojetí je pokračování v trestném činu jediným skutkem a z hlediska časové působnosti je proto třeba jej brát jako jeden celek.

Okamžikem dokončení jednání – a tím pádem i okamžikem spáchání trestného činu je tedy poslední dílčí útok pokračujícího trestného činu a byť by za dobu pokračování bylo účinných více trestních zákonů (i pro pachatele příznivějších), vždy se užije ten, který bude účinný v době páchání posledního dílčího útoku.⁹¹ Tomuto závěru přisvědčil i Nejvyšší soud

⁸⁷ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada, In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*, op. cit., s. 303.

⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel, In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, op. cit., s. 1673, marg. č. 8; s. 117, marg. č. 5.

⁸⁹ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada, In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád*, op. cit., s. 303

⁹⁰ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 7 vydání. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2019, str. 148.

⁹¹ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné*, op. cit., s 74

v rozsudku ze dne 8. 12. 1993, sp. zn. Tzn 12/93, dle kterého „*jestliže alespoň jeden dílčí útok byl spáchán za účinnosti nového trestního zákona, pak se trestný čin v celém rozsahu pokračování pokládá za spáchaný až po nabytí účinnosti nového zákona, a to bez ohledu na skutečnost, zda jde o zákon pro pachatele příznivější, či nikoli.*“⁹² Uvedené je možné pouze za předpokladu, že i ty dílčí útoky, kterých se pachatel dopustil před změnou trestního zákona, byly dle tohoto (původního) zákona vůbec trestné.⁹³

4.1.4. Trestní odpovědnost z hlediska věku pachatele

Dle ustanovení § 25 TrZ ten, „*kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.*“⁹⁴ Je otázkou, jak je to s trestní odpovědností pachatele v případě, kdy pokračuje v trestném činu před dovršením 15. roku věku a zároveň i po jeho dovršení – neboť jak již bylo zmíněno, doba spáchání skutku se posuzuje okamžikem dokončení jednání a bylo by tak možné dovodit, že bude pachatel odpovědný za veškeré dílčí útoky, i když byl v době páchaní některých z nich mladší 15 let. Dle právní teorie však takový závěr není možný, neboť „*za jednání spáchané před dovršením patnáctého roku věku nemůže být dítě z důvodu nedostatku věku vůbec trestně odpovědné.*“⁹⁵ Naopak v případě, kdy pachatel spáchá některé dílčí útoky jako mladistvý (tj. osoba starší 15 let a mladší 18 let) a některé jako dospělý, bude za celý pokračující trestný čin odpovědný jako dospělý.⁹⁶

4.1.5. Použití amnestie

Překročí-li trestná činnost páchaná v pokračování datum amnestie, nebude se na něj amnestie vztahovat, a to ani na dílčí útoky spáchané před datem amnestie.⁹⁷

4.1.6. Promlčení trestní odpovědnosti

Promlčení trestní odpovědnosti stanoví ustanovení § 34 TrZ, přičemž čím vyšší je trestní sazba, tím delší je promlčecí doba. Dle odst. 2 příslušného ustanovení počíná promlčecí doba běžet v případě činů, u nichž je znakem účinek okamžikem, kdy účinek nastal a u ostatních trestných činů okamžikem ukončení jednání.

⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2007, sp. zn. 11 Tdo 272/2007.

⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 1993, sp. zn. Tzn 12/93.

⁹⁴ Ustanovení § 25 TrZ.

⁹⁵ ŠÁMAL, Pavel, In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*, s. 616, marg. č. 2

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ ŠÁMAL, R, GRIVNA, T, BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*, op. cit, s. 164.

Jak již bylo uvedeno výše, u pokračování je okamžikem ukončení jednání poslední dílčí útok, z čehož vyplývá, že promlčecí doba by měla začít běžet právě tímto okamžikem. Tento závěr zastal již Miříčka ve své učebnici z roku 1932⁹⁸ a na jisto jej postavil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 245/2011, dle kterého se u pokračování v trestném činu počátek běhu promlčecí lhůty odvíjí od okamžiku, „*kdy bylo ukončeno jednání u posledního dílčího útoku, anebo od okamžiku, kdy nejpozději nastal účinek vyvolaný některým z dílčích útoků, jde-li o trestný čin, u něhož je účinek znakem základní nebo kvalifikované skutkové podstaty.*“⁹⁹ Právě běh promlčecí doby může být jeden z nejvýraznějších a nejméně příznivých důsledků pro pachatele, když i dílčí útoky, které by již mohly být dávno promlčené, se v důsledku posouzení trestného činu jako spáchaného v pokračování, nemusí promlčet ani po 30 letech.

4.1.7. Sčítání škody

Škody způsobené jednotlivými útoky se sčítají, což má význam především u majetkových a hospodářských trestných činů¹⁰⁰, kde je pro kvalifikaci jednání jako trestného činu zpravidla stanovena hranice škody. Pachatel tak naplní skutkovou podstatu trestného činu i jednotlivými dílčími útoky, které teprve v souhrnu danou hranici překročí, potažmo po sečtení jednotlivých škod naplní kvalifikovanou skutkovou podstatu, v důsledku čehož mu může být stanoven přísnější trest.¹⁰¹

Otázka sčítání škody však zřejmě nebyla před nabytím účinnosti trestního zákoníku z roku 2009 zcela jednoznačná, a to zejména u sčítání škod způsobených jednotlivými dílčími útoky, které teprve ve svém souhrnu dosahují spodní hranice pro naplnění základní skutkové podstaty trestného činu (*tzv. přechýlení přestupku do trestného činu*).¹⁰² Přípustností sčítání škod při přechýlení přestupku do trestného činu se zabýval v roce 1990 Obvodní soud pro Prahu 5, který judikoval, že jde o pokračující trestný čin i v případě, kdy dílčí útoky samy o sobě trestným činem nejsou.¹⁰³ S tímto názorem se však zcela neztotožňoval např. Kratochvíl, který sčítání škod tímto způsobem zcela vylučuje¹⁰⁴, rovněž Kučera zastával názor, že jazkový a systematický výklad legální definice pokračování

⁹⁸ MIŘIČKA, August. Trestní právo hmotné. op. cit., s. 102.

⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 245/2011.

¹⁰⁰ Právě pro tyto trestné činy je pokračování zvlášť typické, lze však pokračovat i v trestných činech proti osobě (srov. např. Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19. 1. 1982, sp. zn. Tpjf 158/80).

¹⁰¹ ŠÁMAL, Pavel. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. op. cit., s. 1666–1667, marg. č. 3.

¹⁰² Srov. např. KUČERA, Petr. Sčítání škod v souvislosti s kvalifikací pokračování v trestném činu. *Trestněprávní revue*, 2007, č. 6.

¹⁰³ Rozsudek obvodního soudu pro Prahu 5 z 27. 8. 1990 sp. zn. 3 T 62/9.

¹⁰⁴ Kratochvíl, V. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 3. přepracované a doplněné vydání. Brno: Masarykova universita v Brně, 2002, s. 164.

v trestném činu „svědčí spíše pro nemožnost sčítání škody v případě, že ndosahují výše stanovené v příslušné skutkové podstatě.“¹⁰⁵ Z důvodu těchto nesrovnalostí ve výkladu definice pokračování byla do trestního zákoníku vložena věta:

„... jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, **byt' i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu.**“¹⁰⁶

Z novelizovaného znění bez dalších pochybností již vyplývá, že v případě pokračování se škoda sčítá vždy.

4.2. Účel pokračování v trestném činu

Solnař uvádí, že důvodem instituce pokračování v trestné činu je „favor rei“ – tedy snaha vyhnout se aplikaci přísných ustanovení o trestání vícečinného souběhu. V zápětí nicméně dodává, že pokračování nemusí vždy vést k příznivějšímu posouzení – tak např. při sčítání škod nebo promlčení.¹⁰⁷ Dnešní učebnice trestního práva se přímému vysvětlení účelu institutu pokračování v trestném činu nevěnují, rovněž důvodová zpráva k novele trestního zákona, která tento institut legálně vymezila a zakotvila, se k účelu pokračování nevyjadřuje. Jeho účel lze nicméně dovodit z jeho historického vývoje a důsledků, které byly popsány výše v této kapitole.

Podíváme-li se na důsledky páchání trestného činu v pokračování, zjistíme, že všechny ve své podstatě vyplývají ze skutečnosti, že páchání trestného činu v pokračování je považováno za jediný skutek (v hmotněprávním slova smyslu) a především pak jediný trestný čin. Jednotě jednání se věnoval již Kallab a také starší učebnice dále vycházely z toho, že některé trestné činy *se sluší* pokládat za jeden celek (srov. výše). Jedním z účelů institutu pokračování v trestném činu je tak označení pokračujícího trestného činu jako trestného činu jediného, za který se uloží jediný trest. Z dřívějších učebnic je pak patrné, že považují pokračování za jediný trestný čin z důvodu, aby nebyly užity zásady platné pro trestání konkurujících deliktů (což koresponduje s pozdějším výkladem Solnaře). Pokud však porovnáme důsledky páchání trestného činu v pokračování a páchání trestných činů v souběhu z hlediska aktuální právní úpravy, dojdeme k závěru, že posouzení trestné činnosti jako spáchané v pokračování může být pro pachatele také méně příznivé než spáchaní trestných činů v souběhu.

¹⁰⁵ KUČERA, Petr. Sčítání škod v souvislosti s kvalifikací pokračování v trestném činu, op. cit.

¹⁰⁶ Úřad vlády: Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, č. 40/2009 Dz.

¹⁰⁷ Solnař, V.: Základy trestní odpovědnosti op. cit., str. 332.

4.3. Srovnání vícečinného souběhu a pokračování z hlediska výše trestu pachatele

Účinky souběhu jsou toliko tři. Za první, souběh trestných činů je obecná přitěžující okolnost dle § 42 písm. n) TrZ. Rovněž pokračování je však obecnou okolností přitěžující, a to dle § 42 písm. m) TrZ. Zde tedy není rozdíl. Za druhé, o souběhu se koná společné řízení dle § 20 a násl. TrŘ. Společné řízení se však koná i o dílčích útocích pokračování (srov. výše v textu této práce). Nakonec za třetí, při souběhu se ukládá tzv. úhrnný nebo souhrnný trest dle § 43 TrZ s tím, že se trest uloží dle ustanovení vztahující se na čin z nich nejpřísněji trestný a pokud jde o souběh většího počtu trestných činů, může soud zvýšit horní hranici trestní sazby o jednu třetinu.¹⁰⁸ Ani takové posouzení však nemusí být pro pachatele přísnější než pokračování, a to zejména kvůli zásadě sčítání škody, která se u souběhu neuplatní. Při trestání souběhu se totiž vychází zejména ze zásady absorpční, která postihuje sbíhající se trestné činy pouze trestem stanoveným za nejpřísnější z nich – a u zbývajících mírnějších trestných činů jde v podstatě o upuštění od potrestání.¹⁰⁹ Uvedme si příklad¹¹⁰:

A) Obviněný A. v době od ledna do prosince 2024 opakovaně donutil pod výhrůzkou násilí poškozeného postupně k vydání částky 1.200.000 Kč v různě vysokých finančních částkách, přičemž poškozený takto poskytl obviněnému A.:

- i. v lednu 2024 částku ve výši 200.000 Kč;
- ii. v únoru 2024 částku ve výši 200.000 Kč;
- iii. v březnu 2024 částku ve výši 200.000 Kč;
- iv. v říjnu 2024 částku ve výši 200.000 Kč;
- v. v listopadu 2024 částku ve výši 200.000 Kč;
- vi. v prosinci 2024 částku ve výši 200.000 Kč.

Vzhledem k tomu, že mezi útokem č. iii. a útokem č. iv. došlo k šestiměsíčnímu přerušení útoku, soud by zde zřejmě nedovodil uplatňování jednotícího záměru, ani blízkou časovou souvislost a neposoudil by tak celé jednání obviněného jako spáchané v pokračování. Soud by proto uznal obviněného A. vinným dvěma pokračujícími trestnými činy vydírání podle § 175 odst. 1 TrZ spáchanými ve vícečinném souběhu. Za trestný čin vydírání v základní skutkové podstatě lze uložit trest odnětí svobody v délce šesti měsíců až čtyř let. Zvýšíme-li tuto sazbu o 1/3, dostaneme se na sazbu pět let a čtyři měsíce. Obviněnému A. by proto hrozil trest odnětí svobody v maximální délce pěti let a čtyř měsíců.

¹⁰⁸ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné*, op. cit., str. 363 až 364.

¹⁰⁹ PŮRY, František. § 43 [Úhrnný a souhrnný trest]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. op. cit., s. 875, marg. č. 2.

¹¹⁰ Pro uvedení příkladu jsem se inspirovala skutkovými okolnostmi uvedenými v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1116/2014-31.

B) Představme si obdobné jednání obviněného B., který pod výhrůzkou násilí poškozeného postupně donutil k vydání částky 1.200.000 Kč, ovšem nyní tuto částku poškozený takto poskytl obviněnému B. postupně v měsících od ledna do prosince 2024, vždy ve výši 100.000 Kč. Vzhledem k tomu, že mezi jednotlivými útoky soud vzhledem k blízké časové souvislosti dovedl také jednotící záměr obviněného B., posoudil by toto jednání obviněného B. zřejmě jako pokračující trestný čin vydírání dle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d). TrZ. Za trestný čin vydírání v kvalifikované skutkové podstatě dle odst. 2 příslušného ustanovení lze uložit trest odnětí svobody v délce dvou až osmi let. Obviněnému B. by tak hrozil maximální trest odnětí svobody v délce osmi let.

Z uvedeného příkladu vyplývá, že obviněnému B., jehož jednání by mohlo být posouzeno jako celé spáchané v pokračování, hrozí až o téměř tři roky vyšší trest, než obviněnému A., a to přesto, že škodlivý následek trestného činu, resp. trestných činů, je v daném případě zcela totožný. Nelze proto dále vycházet ze starší odborné literatury, která podávala pokračování z hlediska trestání jako příznivější pro pachatele než spáchání více trestných činů v souběhu.

Navíc to není jen sčítání škody, ale například také počátek běhu promlčení, co je pro pachatele méně příznivé. Lze však uzavřít, že ačkoliv tyto důsledky pokračování možná nebyly původně zamýšleny, vývoj trestního práva si zřejmě tento praktický závěr vyžadoval. Nebylo-li by totiž zásady sčítání škody, například drobní zloději, kteří i desítkami útoků opakovaně odcizují věci nepatrné hodnoty, by nikdy nespáchali trestný čin krádeže, byť by jejich jednání byla pro společnost mnohdy mnohonásobně škodlivější než jednání osoby, která by ve zcela ojedinělém jednání odcizila věc v hodnotě nikoliv nepatrné.

5. Recentní judikatura vymezující souvislé jednání

V předchozích kapitolách jsem popsala a vymezila pokračování v trestném činu tak, jak o něm dosud psala odborná literatura a učebnice trestního práva. Recentní judikatura začala nicméně popisovat zcela nový institut, který je pokračování v trestném činu podobný, a přece se v určitých ohledech liší. Jedná se o takzvané *souvislé jednání*. Již ze samotného pojmu je zřejmé, že půjde o trestný čin, který trvá delší dobu.

Učebnice však uvádějí toliko tři kategorie déle trvajících trestných činů, a sice právě pokračování v trestném činu, trestné činy hromadné a trestné činy trvajících. Zatímco u trestných činů hromadných a trvajících je mnohost útoků znakem skutkové podstaty, u pokračování v trestném činu je mnohost útoků formou jeho provedení, která tu v některých

případech je a v jiných být nemusí.¹¹¹ Zda je souvislé jednání novou – samostatnou kategorií déle trvajících trestných činů nebo je jen jakýmsi jejich doplňkem, se ve svém příspěvku pro Karlovarské právnické dny zabýval Šámal.¹¹² Dle mého názoru však tato otázka není v tuto chvíli zásadní, byť se k ní níže ještě vrátím. Dokládá nicméně důležitost recentní judikatury ve vztahu k souvislému jednání, a proto považuji za vhodné se jí blíže věnovat a posoudit její dopady na trestní právo.

V první řadě je nutno uvést, že recentní judikatura užívá pojem souvislého jednání ve více rovinách. Za prvé u jednání pachatele kvalifikovaného jako trestný čin opilství dle § 360 TrZ.¹¹³ Za druhé jako charakteristické jednání u trestného činu trvajících.¹¹⁴ Za třetí jako formu spáchání trestného činu odlišnou od pokračování, byť s některými jeho znaky.¹¹⁵

První užití souvislého jednání se poněkud vymyká zbývajícím dvěma, a proto se jím nebudu vůbec zabývat.

Druhé užití je již zajímavější, neboť se z něj dozvídáme, že „*souvislé páčání se nerozpadá do dílčích útoků*“.¹¹⁶ Stále však slouží toliko k popisu typického jednání pachatele trvajících trestného činu. Pro samotné posouzení, zda se vůbec bude jednat o trvajících trestný čin (nebo trestný čin hromadný), není tento popis důležitý. Podoba trvajících trestného činu totiž musí plynout přímo ze zákona.¹¹⁷ Pro pachatele proto pojem souvislého jednání nemá v těchto případech žádný zvláštní význam.

Konečně třetí užití souvislého jednání považuji za zásadní, jelikož právě tato rozhodnutí představují zcela novou formu páčání trestné činnosti, kterou zatím nelze podřadit pod žádnou z dosud vymezených kategorií déle trvajících trestných činů. Protože se v tomto pojetí souvislého jednání hovoří o formě spáchání trestné činnosti, je vhodné na ni nahlédnout optikou pokračování. Pro přehlednost však nejprve přistoupím k samotnému představení souvislého jednání dle judikatury Nejvyššího soudu.

¹¹¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006.

¹¹² ŠÁMAL, Pavel. K některým problémům spojeným s pokračováním v trestném činu, trvajících a hromadnými trestnými činy. In: *XXXI. Karlovarské právnické dny*. Praha: Leges, 2024, strana 334-361.

¹¹³ Např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1379/2006.

¹¹⁴ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 15 Tdo 887/2014, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 8 Tdo 866/2020.

¹¹⁵ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. 11 Tdo 561/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 8 Tz 16/2016 a další. K těmto rozhodnutím viz také dále.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 15 Tdo 887/2014.

¹¹⁷ Válková, H. In: Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník*. op. cit., s. 4453.

5.1. Souvislé jednání v judikatuře Nejvyššího soudu¹¹⁸

V případech, kdy má jednání pachatele „*souvislý charakter a nelze jej rozdělit na jednotlivé dílčí útoky, nejde o pokračování v trestném činu ve smyslu § 116 TrZ, byť jsou naplněny některé jeho znaky.*“¹¹⁹ Tak dovodil Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006. Toto rozhodnutí poprvé vymezuje tzv. souvislé jednání, přičemž významu tohoto pojmu dokládá skutečnost, že předmětné rozhodnutí bylo následně v judikatuře citováno dokonce 23krát¹²⁰.

Abych co nejlépe vystihla pojem *souvislého jednání*, představím jej v následujících podbodech pomocí judikatury Nejvyššího soudu.

- **Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006 (zvýhodňování věřitele)**

V posuzovaném případě obviněný, jakožto jednatel obchodní společnosti v úpadku, v období od 1. 1. 1997 do 17. 8. 2000 částečně zmařil uspokojení některých věřitelů, jejichž pohledávky neuhradil a to tím, že zvýhodnil některé jiné věřitele, jejichž pohledávky uhradil. Za toto jednání byl Okresním soudem v Pardubicích uznán vinným trestným činem zvýhodňování věřitele dle § 256a odst. 1, 2 TZ, přičemž nutno podotknout, že Okresní soud v Pardubicích toto jednání neposoudil jako spáchané v pokračování – způsobenou škodu však sečetl, což je patrné z kvalifikace trestného činu.

Obviněný podal proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání, které bylo zamítnuto. Obviněný proto podal proti rozsudku soudu druhého stupně dovolání, neboť měl za to, že trestní stíhání nebylo zahájeno ve vztahu ke všem dílčím útokům pokračujícího trestného činu – s tím, že dílčí útoky vztáhl k jednotlivým pohledávkám zvýhodňovaných věřitelů a soudu prvního stupně vytkl, že tyto pohledávky nebyly dostatečně specifikovány konkrétním právním titulem a výší.

Nejvyšší soud dovolání odmítl jako zjevně neopodstatněné – s tím, že dospěl k závěru, že: „*ačkoliv jednání obviněného vykazuje některé znaky pokračování, není ve všech směrech pokračováním ve smyslu § 89 odst. 3 tr. zák.*“¹²¹, *poněvadž nenaplněvalo všechny podmínky pro takové právní posouzení, zejména nebylo možno toto jednání rozdělit na jednotlivé dílčí*

¹¹⁸ V této podkapitole se budu věnovat již jen rozhodnutím k souvislému jednání jakožto formy spáchaní trestného činu.

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006.

¹²⁰ Informace dostupná na www.beck.cz.

¹²¹ Pozn. autora – dnes je pokračování zakotveno v ustanovení § 116 TrZ.

*útoky, a proto ani není možné konstatovat, že by každý dílčí útok sám o sobě naplnil skutkovou podstatu trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a TZ.*¹²²

Dle Nejvyššího soudu totiž v jednání obviněného nejsou rozhodné jednotlivé pohledávky věřitelů a nelze je tak považovat za dílčí útoky. Rozhodující je zvýhodňování určitých věřitelů na úkor jiných teprve v souhrnu všech jejich pohledávek – s tím, že v tomto případě není možné říct, zda a jak určité pohledávky uhrazené určitému zvýhodněnému věřiteli mohou poškodit jiného věřitele. Nejvyšší soud zde vidí trestný čin se znaky pokračování i hromadnosti, na jehož počátku je zjištěná neuhrazená pohledávka a k jeho dokonání dojde až v okamžiku uhrazení poslední pohledávky zvýhodněnému věřiteli.

Nejvyšší soud proto uzavřel, že *„pokud byl trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a TZ páčán po delší dobu, a to souvislým jednáním, které nelze rozdělit na jednotlivé dílčí útoky, nejde o pokračování v trestném činu podle § 89 odst. 3. TZ.*¹²³

- **Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. 11 Tdo 561/2010 (*zpronevěra telefonních karet*)**

V této věci obviněná od roku 2001 do roku 2004 jako zaměstnankyně v prodejně prodávala předplacené telefonní karty, přičemž takto prodané karty nenamarkovala a kupujícím nevydala pokladní doklad. Peníze za prodané karty si ponechala, a přitom je z počítačové evidence odepsala takovým způsobem, aby zaměstnavatel po delší dobu nemohl zjistit, že telefonní karty chybí. Obviněná tak zaměstnavateli způsobila škodu ve výši nejméně 1.510.812 Kč a byla rozsudkem Městského soudu v Brně uznána vinnou trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) TZ, přičemž z této kvalifikace vyplývá, že trestná činnost byla posuzována jako jediný trestný čin.

Obviněná podala v této věci odvolání, se kterým však u Krajského soudu v Brně neuspěla a dovolala se tak k Nejvyššímu soudu – s tím, že jedním z dovolacích důvodů byla skutečnost, že soudy nižších stupňů nečinily zprošťující výrok ohledně těch jednání obviněné, ve kterých nebyla prokázána její přítomnost na pracovišti, přičemž zřejmě vycházela z toho, že trestný čin, za něj byla odsouzena, se skládal z jednotlivých dílčích útoků pokračujícího trestného činu.

Nejvyšší soud nicméně i v tomto případě dovedl, že jednotlivé případy prodeje telefonních karet nelze považovat za jednotlivé skutky (dílčí útoky), neboť *„nebylo možné zjistit, kdy přesně k takovým prodejům došlo, neboť o tom neexistuje záznam a sama*

¹²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006.

¹²³ Tamtéž.

obviněná si to s odstupem času nepamatuje.“¹²⁴ Jednání (spočívající v prodeji a následném odepisování karet) se navíc mohlo různě prolínat. Nejvyšší soud dovodil, že obviněná se jednání dopouštěla vždy, když byla na pracovišti a nedopouštěla se ho jen tehdy, když tam nebyla – s tím, že „*tyto případné časové přetržky nelze považovat za natolik významné, aby bylo možno na jejich základě oddělit jednotlivé útoky a zprostit obviněnou obžaloby ohledně těch časových úseků, kdy nebyla na pracovišti.*“¹²⁵

Oproti prvnímu rozhodnutí zde Nejvyšší soud navíc v právní větě výslovně uvádí, že „*jde o jediný skutek jak z hlediska trestního práva hmotného, tak z hlediska trestního práva procesního.*“¹²⁶

- **Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1440/2008 (Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů)**

Obdobně rozhodl Nejvyšší soud také ve věci, kde obvinění v období od října do listopadu 2006 v přesně nezjištěném počtu případů vyráběli, přechovávali a distribuovali metamfetamin, čímž naplňovali různé alternativy skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů ve smyslu § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) TZ. Okresní soud v Břeclavi posoudil jednání obviněných jako pokračující trestný čin s tím, že ohledně výroby psychotropních látek uznal obviněné vinnými a ohledně distribuce psychotropních látek obviněné zprostil obžaloby, neboť nebylo prokázáno, že tak obvinění činili.

Odvolací soud nicméně s tímto závěrem soudu prvního stupně nesouhlasil, přičemž ačkoliv posoudil jednání obviněných jako jeden pokračující trestný čin, uvedl zároveň, že se jedná o jeden skutek a nelze rozhodnout dvěma různými výroky, neboť pokud by jeden výrok nabyl právní moci, byla by zde překážka věci rozsouzené. Nejvyšší státní zástupkyně však s tímto závěrem odvolacího soudu nesouhlasila, neboť dle jejího názoru byly jednotlivé útoky třeba posuzovat jako samostatné skutky ve smyslu § 12 odst. 12 TrŘ, a tedy přestože zprošťující výroky nabyly právní moci, nemohly založit důvod nepřipustnosti trestního stíhání z důvodu překážky věci rozsouzené.

Nejvyšší soud se tedy zabýval otázkou, zda jednání obviněných naplňující různé alternativy skutkové podstaty uvedeného trestného činu posoudit jako jeden skutek nebo více samostatných skutků, případně zda je vůbec posoudit jako jeden pokračující trestný čin

¹²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. 11 Tdo 561/2010.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Tamtéž.

skládající se z více skutků, kdy jednotlivými útoky by zde byla jednání naplňující jednotlivé alternativy skutkové podstaty daného trestného činu.

Dle názoru Nejvyššího soudu sice jde o řadu dílčích opakovaných útoků, ale jelikož tyto útoky „nelze specifikovat přesnými časovými údaji, je nutné je posuzovat jako celek.“¹²⁷ Jednání obviněných je totiž třeba posuzovat jako jeden skutek, protože „časově blíže neurčené jednání obviněných bylo kontinuální a jednotlivé akty naplňující alternativní znaky citované skutkové podstaty byly vzájemně kauzálně propojeny.“¹²⁸ Z toho důvodu nelze jednání obviněných dělit na samostatné skutky ani na jednotlivé dílčí útoky ve smyslu § 12 odst. 12 TrŘ a nejedná se proto o pokračující trestný čin, ale o jedno souvislé jednání, které představuje jeden skutek, jak z hlediska hmotněprávního, tak procesněprávního.

- **Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 8 Tz 16/2016 (zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby)**

Dalším rozhodnutím, které představím ve vztahu k souvislému jednání, je rozsudek Nejvyššího soudu týkající se trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 148 TZ. Obviněný v dané věci v daňových přiznáních za roky 2006 a 2007 záměrně neuvedl všechny své příjmy z převodu nemovitostí se záměrem snížit svou daňovou povinnost na dani z příjmu fyzických osob, čímž se měl dopustit trestného činu zkrácení daně, poplatku a jiné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 3 písm. c) TZ – s tím, že Okresní státní zástupce jednání obviněného rozdělil do dvou bodů I. a II. dle zdaňovacích období a v každém období pak samostatně popsal v podbodech jednotlivé případy zdanitelných plnění, kterými obviněný zkracoval daň.

Okresní soud v Liberci vyloučil usnesením k samostatnému projednání skutek pod bodem I. 22) obžaloby jakožto dílčí útok pokračujícího trestného činu, neboť pro tento čin nebylo zahájeno trestní stíhání. Proti výroku předmětného usnesení však podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona, v níž podpořil názor okresní státní zástupkyně, dle které jsou jednáním (a tedy samostatnými skutky) toliko podání či nepodání daňového přiznání, a nikoliv jednotlivé případy zdanitelných plnění, jelikož obviněný nenaplnil znaky skutkové podstaty tím, že uskutečnil zdanitelná plnění, ale teprve tím, že v daňovém přiznání tuto okolnost nepřiznal.

Nejvyšší soud při zkoumání důvodnosti podané stížnosti pro porušení zákona prvně odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 29/2005 Sb. rozh. tr., které již

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1440/2008.

¹²⁸ Tamtéž.

dříve stanovilo, že za dílčí útok pokračujícího trestného činu je třeba považovat jednotlivá zdaňovací období, nicméně toto rozhodnutí dále neřeší otázku, zda lze za dílčí útok považovat také jednotlivé nepřiznané příjmy. Nejvyšší soud proto dále zkoumal otázku jednání v trestněprávním smyslu, neboť pro trestní právo není významné jednání jako celek, ale pouze ta část jednání, které je relevantní z hlediska trestního práva hmotného – tedy takové jednání, které směřuje ke spáchání trestného činu. Nejvyšší soud dospěl k tomu, že „*takovým právně relevantním jednáním, které směřuje ke zkrácení daně, je souvislé chování poplatníka v průběhu celého zdaňovacího období. Následek ... se promítne v daňovém přiznání, jež se podává za celé zdaňovací období. Z tohoto důvodu celé zdaňovací období tvoří jediný dílčí akt pokračování v trestném činu. Jednotlivý případ nesplněné daňové povinnosti je proto jen součástí takové souvislé činnosti.*“¹²⁹

S ohledem na uvedený závěr pak Nejvyšší soud uzavřel, že „*pokud jednotlivá zdanitelná plnění nejsou samostatnými dílčími skutky pokračujícího trestného činu, nelze na projednávaný případ aplikovat ani procesní důsledky spojené s pokračováním a posuzováním skutku u pokračování ve smyslu § 12 odst. 12 TŘ., podle něhož se skutkem rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu, není-li výslovně stanoveno jinak. Proto od jednotlivého nepřiznaného příjmu nebylo v projednávané trestní věci možné odvíjet žádné procesní důsledky, jež zákon spojuje s pokračujícím trestným činem.*“¹³⁰

- **Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2008, sp. zn. 8 Tdo 13/2008 (Zpronevěra pracovních pomůcek)**

V této věci byl obviněný, jakožto zaměstnanec, uznán trestným činem zpronevěry dle § 248 odst. 1 TZ, neboť nevrátil svému zaměstnavateli ke dni rozvázání pracovního poměru svěřené věci a ty si přisvojil. Soud prvního stupně posoudil jednání obviněného jako jediný trestný čin, s čímž však obviněný nesouhlasil, neboť dle něj nešlo o pokračování, protože zde nebyl dán jednotný záměr, a navíc se útoky odehrály v delším časovém rozmezí. Z toho důvodu podal obviněný dovolání.

Nejvyšší soud se však příliš nezabýval ne/naplněním znaků pokračování, neboť rovnou poznamenal, že je třeba oddělit pokračující trestný čin od trestného činu spáchaného jedním jednáním, u kterého je následek představován více předměty útoku (přičemž k tomuto přirovnal trestný čin krádeže, kdy v rámci jednoho jednání pachatel odcizí více různých věcí). Vzhledem k této poznámce pak Nejvyšší soud uvedl, že jednáním obviněného

¹²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 8 Tz 16/2016.

¹³⁰ Tamtéž.

vedoucím k vzniklému následku bylo to, že nevrátil věci, které měl zaměstnavatelem svěřené, přičemž není důležité, že takových věcí bylo více. Pokud tedy pominul důvod svěřeni a obviněný dále tyto věci užíval k osobnímu prospěchu, k čemuž směřoval jeho projev vůle, jde toliko o jedno souvislé jednání spočívající v jediném útoku. Významným je totiž teprve okamžik, kdy si obviněný věci přisvojil (a nikoliv kdy mu byly svěřeny) – s tím, že se okamžik přisvojení odvíjí ode dne skončení pracovního poměru.

K tomuto případu je vhodné poznamenat také to, že dva předměty (motorová sekačka a lednice) byla zaměstnanci svěřena po delší dobu, než bylo trvání jeho pracovního poměru a tedy k jejich přisvojení nemohlo dojít ve stejnou chvíli jako k přisvojení zbývajících věcí. Nejvyšší soud však uzavřel, že tato skutečnost není relevantní, neboť navrácení těchto věcí (byť s prodlouženou lhůtou) vycházelo z okolností vztahujících se k rozvázání pracovního poměru a nelze tak dovodit, že by mělo jít ve vztahu k lednici a motorové sekačce o jiné jednání.

5.2. Vymezení souvislého jednání

Z uvedených rozhodnutí je patrné, že souvislé jednání je takové, které „nelze rozdělit na samostatné skutky nebo na jednotlivé dílčí útoky“.¹³¹ Proč však v konkrétních případech soudy usoudily, že takové jednání rozdělit nelze, je třeba vyčíst z odůvodnění citovaných rozhodnutí. Z těch se zdá, že souvislé jednání může být vícero typu, neboť jsou uváděny různé důvody, proč se v těch a kterých případech jedná o souvislé jednání, a nikoliv pokračování v trestném činu.

5.2.1. Celkový výsledek jednání

Prvním důvodem, který se objevuje u usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006 (*zvýhodňování věřitele*) a rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 8 Tz 16/2016 (*zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby*), je celkový výsledek jednání. Z obou rozhodnutí obdobně vyplývá, že z hlediska trestního práva je relevantní teprve celkový výsledek jednání, kterým je konkrétní následek trestného činu. Tak u trestného činu zvýhodňování věřitele nejsou jednotlivá uhrazení či neuhrazení pohledávek konkrétním věřitelům vůbec podstatná, neboť rozhodující je teprve „celkový výsledek spočívající ve zvýhodnění některých věřitelů na úkor jiných, a to v souhrnu všech jejich pohledávek.“¹³² U zkrácení daně je pak rozhodující celé zdaňovací období, neboť „následek

¹³¹ Právní věta usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1440/2008.

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006.

*představovaný vůlí poplatníka daň zkrátit se promítne v daňovém přiznání, jež se podává za celé zdaňovací období.*¹³³

Lze usuzovat, že souvislé jednání soud dovodí tam, kde následek relevantní z hlediska trestního práva nastává teprve v celkovém důsledku jednání pachatele, tedy v souhrnu dílčích jednání. Ta buď sama o sobě nenaplnují skutkovou podstatu trestného činu nebo u nich nelze samostatně posoudit, kdo byl tím a kterým dílčím jednáním poškozen.

Takové souvislé jednání mi zde přijde obdobně jako u trvajících trestných činů toliko charakteristikou jejich průběhu. Je zřejmé, že aby došlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu a ten mohl vyjít na povrch, je u těchto trestných činů třeba vyčkat souhrnu všech dílčích jednání. Neboť teprve po celém zdaňovacím období bude zřejmé, že obviněný zkrátit daň vícekrát. Obdobně u zmaření uspokojení věřitele bude patrné, že pachatel musel předtím některé jiné věřitele zvýhodnit.

5.2.2. Jediné jednání s několikanásobným předmětem útoku

Ve světle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2008, sp. zn. 8 Tdo 13/2008 (*zpronevěra pracovních pomůcek*) lze za souvislé jednání považovat také případ, kdy obviněný v rámci jednoho souvislého jednání poruší nebo ohrozí několik předmětů útoku. Tento typ se však víceméně vymyká pojetí souvislého jednání, jak je vymezeno výše. Sám Nejvyšší soud totiž přirovnal skutkový stav k jediné krádeži, kterou pachatel odcizí více různých věcí. Takové jednání by soudy zřejmě bez dalších pochybností posoudily jako jediný trestný čin (de facto se jedná o jednočinný souběh stejnorodý, ten však teorie neuznává a praxe takové případy považuje za jediný trestný čin¹³⁴), aniž by bylo třeba dále určovat, že se jedná o souvislé jednání.

5.2.3. Kontinualita jednání a přesný časový údaj, kdy k jednání došlo

Konečně třetí důvod považuji za nejvýznamnější. Tím bývá skutečnost, že není možné přesně určit časový údaj, kdy k dílčímu jednání došlo, neboť jednotlivé útoky jsou natolik propojené, že je nelze rozdělit. Tak vyplývá například z citovaného: *„nebylo možné zjistit, kdy přesně došlo k takovým prodejům“*¹³⁵ nebo *„útoky jednotlivě nelze specifikovat přesnými časovými údaji, a proto je nutné je posuzovat jako celek“*¹³⁶. Souvislé jednání je zde popisováno jako takové, kdy jednání je kontinuální a vzájemně propojeno, přičemž případné časové přetržky nelze považovat za natolik významné, aby je bylo možné oddělit.

¹³³ Rozsudek Nejvyššího soudu 25. 5. 2016, sp. zn. 8 Tz 16/2016.

¹³⁴ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné*, op. cit., s 350.

¹³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. 11 Tdo 561/2010.

¹³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1440/2008.

Tato „podkategorie“ souvislého jednání vyplývá např. z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. 11 Tdo 561/2010 (*zpronevěra*) a ze dne 27. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1440/2008 (*Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů*).

Zdá se tedy, že pokračování v trestném činu je na překážku také situace, kdy soud nemůže zcela přesně určit, kdy k jednotlivým dílčím útokům došlo, a to s ohledem na jejich vzájemnou propojenost. Jak již víme, souvislé jednání se *nerozpadá do dílčích útoků*. Právě to jej odlišuje od pokračování v trestném činu. Je proto patrné, že potřeba souvislého jednání zde bude pramenit z nemožnosti rozdělit jej na jednotlivé dílčí útoky. Nejprve se tedy podíváme na pojem dílčího útoku u pokračování v trestném činu a jeho možné problematické aspekty, z kterých lze usuzovat potřebu vymezení souvislého jednání.

5.3. Dílčí útok pokračování v trestném činu

U pokračování jsou obecně popisovány čtyři jeho znaky: *skutková podstata stejného trestného činu, jednotný záměr, stejný nebo podobný způsob provedení, blízká časová souvislost a souvislost v předmětu útoku*. Pro kvalifikaci jednání jako spáchaného formou pokračování je však nezbytné také to, aby uvedené znaky pachatel naplnil jednotlivými dílčími útoky.¹³⁷

Pojem *dílčí útok* není v zákoně výslovně vymezen. Z odborné literatury se můžeme dozvědět, že dílčí útok je složkou pokračování v trestném činu¹³⁸ s tím, že jednotlivá dílčí jednání jsou od sebe zpravidla do určité míry oddělené časově a místně. Každý dílčí útok musí naplnit všechny znaky skutkové podstaty trestného činu.¹³⁹

O dílčím útoku se zmiňuje také trestní řád. Ustanovení § 12 odst. 12 TrŘ stanoví, že každý dílčí útok je skutkem.¹⁴⁰ Dílčí útoky jsou oproti hmotněprávnímu pojetí procesně samostatné. Z toho vyplývá, že pro každý dílčí útok musí být zahájeno trestní stíhání a s každým dílčím útokem se má zacházet jako se samostatným skutkem i v celém průběhu řízení.¹⁴¹ Výrok usnesení o zahájení trestního stíhání přitom musí obsahovat popis skutku, ze kterého je tato osoba obviněna, aby nemohl být zaměněn s jiným.¹⁴² Proto je třeba

¹³⁷ Jak vyplývá ze samotné definice pokračování v trestném činu stanovené v ustanovení § 116 TrZ.

¹³⁸ KRATOCHVÍL, Vladimír. Dílčí útok. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

¹³⁹ ŠÁMAL, Pavel. § 12 [Výklad některých pojmů]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád.*, op. cit., s. 262.

¹⁴⁰ Skutek je však pojem širší, neboť jak vyplývá ze samotného znění ustanovení § 12 odst. 12 TrŘ „*skutkem se rozumí též dílčí útok ...*“.

¹⁴¹ ZEMAN, Pavel. Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k otázce stanovení právní moci u pokračujícího trestného činu a u hromadného trestného činu. *Sbírka výkladových stanovisek nejvyššího státního zastupitelství*, 2011, č. 2.

¹⁴² Ustanovení § 160 odst. 1 TrŘ.

v popisu skutku uvést také místo a čas jeho spáchání, způsob provedení a zavinění, pohnutku, následek a případně také další okolnosti.¹⁴³

Považuji za důležité také zmínit (a již tak bylo zmíněno také výše v textu této práce), že procesní důsledky plynoucí z § 12 odst. 12 TrŘ platí pouze pro pokračující trestné činy, nikoliv pro trestné činy hromadné a trvajících, ani pro souvislé jednání (bude rozebráno níže).

5.4. Problematické aspekty dílčího útoku

Z uvedeného je zřejmé, že pro kvalifikaci jednání jako spáchaného v pokračování je třeba znát bližší okolnosti jednotlivých dílčích útoků, a to včetně doby jejich spáchání. Nejsou-li bližší okolnosti jednotlivých útoků známy, pak nelze takové jednání stíhat jako pokračující trestný čin, neboť nebude možné dílčí útoky jednotlivě vymezit v usnesení o zahájení trestního stíhání.

Situace, kdy nelze jednoznačně určit dobu spáchání jednotlivých útoků, je rovněž problematická z hlediska dovození znaku blízké časové souvislosti. Pokud totiž nejsou známy časové rozestupy mezi jednotlivými útoky, ačkoliv je zřejmé, že takových útoků muselo být více, nelze z podstaty věci uzavřít, že byl naplněn znak blízké časové souvislosti. Pokud nelze dovést znak blízké časové souvislosti, nelze dovést ani pokračování.

Takovou situací se zabýval také Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 3 Tdo 845/2016. V dané věci byl obviněný uznán vinným návodem k trestnému činu krádeže, kdy v období od nejméně poloviny roku 2012 do června 2014 naváděl spoluobviněného, aby v areálu svého zaměstnavatele opakovaně odcizoval několik kusů balení elektronických součástek, které následně využíval ke své živnosti. Jednání obviněného bylo soudy nižších stupňů posouzeno jako spáchané v pokračování. Celková škoda tak byla vyšší než 500.000 Kč a obviněný proto naplnil kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu krádeže dle § 205 odst. 1, odst. 4 písm. c) TrZ.¹⁴⁴

Obviněný s takovým posouzením nesouhlasil a bránil se tím, že: *„popis skutku neobsahuje konkrétní časové určení jednotlivých útoků ani jejich přesný počet, ale toliko vágní časové určení „od blíže nezjištěného dne roku 2012 průběžně nejméně do počátku měsíce června 2014“, z čehož není možné posoudit, zda se jedná o jeden pokračující trestný čin. Lze mít sice za prokázané, že spoluobviněný I. P. odcizoval součástky opakovaně, avšak ani z toho bez bližšího časového určení nelze určit, zda jde o jediný pokračující skutek nebo*

¹⁴³ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. § 160 [Postup při zahájení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád.*, op. cit., s. 2066.

¹⁴⁴ Značnou škodou byla ve smyslu § 138 odst. 1 písm. d) TrZ ve znění účinném do 1. 10. 2020 (tj. v době spáchání trestné činnosti) myšlena škoda dosahující částky nejméně 500.000 Kč.

o skutku několik. “ Navíc podotkl, že soudy nezjišťovaly časové rozestupy mezi jednotlivými objednávkami a nemohly tak uzavřít, že byl naplněn znak blízké časové souvislosti.

Tento případ naráží na oba výše zmíněné problémy pojetí dílčího útoku. Je logické, že strana obhajoby bude v zájmu obviněného rozporovat posouzení jeho jednání jako pokračování a bude se snažit dovodit opakování více trestných činů, aby nebylo možné sečíst způsobenou škodu a kvalifikovat jednání jako zločin krádeže ve čtvrtém odstavci. Za zločin krádeže dle § 205 odst. 1, odst. 4 písm. c) TrZ lze uložit trest odnětí svobody na dvě léta až osm let. Obhajoba by proto mohla zcela přirozeně tvrdit, že část elektronických součástek pachatel odcizil v prosinci 2012 a další část v červnu 2014, přičemž ani v jednom případě škoda nepřesáhla škodu značnou ve smyslu § 138 odst. 1 písm. d) TrZ. Pokud jsou v takovém případě časové rozestupy delší než rok, nelze jednoznačně dovodit blízkou časovou souvislost ani jednotný záměr. Jednání obviněného by proto mělo být posouzeno jako dva trestné činy krádeže dle § 205 odst. 1, odst. 3 TrZ spáchané ve vícečinném souběhu. V souladu s absorpční zásadou ukládání trestů by tak bylo možné obviněnému uložit úhrnný trest odnětí svobody¹⁴⁵ na jeden rok až pět let nebo trest peněžitý. Je zřejmé (a již tak bylo uvedeno také výše), že posouzení trestného činu jako spáchaného v pokračování, je pro pachatele z hlediska možné výměry trestu nepřiznivě.

Naopak strana obžaloby se i zde bude snažit dovodit pokračování. Zdá se totiž spravedlivé, aby bylo takové jednání posouzeno jako jediný trestný čin, když je zcela očividné, že jednání obviněného bylo páčáno soustavně po dobu více než dvou let, neboť není možné, aby takové množství součástek obviněný odcizil nepozorovaně pouze ve dvou útocích. Skutečnost, že *pouze* nelze konkrétně zjistit, kdy a k jakým útokům došlo, by v takovém případě *neměla být* na překážku. Znaky pokračování byly přece *téměř* naplněny.

Ačkoliv v této konkrétní věci Nejvyšší soud nakonec dovodil, že se o pokračování jedná¹⁴⁶, lze si všimnout problému relativně přísného vymezení pokračování v trestném činu. Střetává se zde totiž potřeba stíhat podobná soustavná jednání jako jediný skutek

¹⁴⁵ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestí právo hmotné*, op. cit., str. 465.

¹⁴⁶ Dle Nejvyššího soudu je popis časového rozmezí „od blíže nezjištěného dne roku 2012 průběžně nejméně do počátku měsíce června 2014“ zcela dostačující, neboť je evidentní, že se obviněný trestného jednání dopouštěl po dobu dvou let, a to opakovaně, kdy počet dílčích útoků byl řádově v desítkách. V závěru uvedl, že „Zcela konkrétní určení dne či měsíce či nějaké další časové podrobnosti, nejsou v projednávané trestní věci pro naplnění požadavku na časový údaj významné, a není závadou, pokud ve skutkové větě nejsou konkrétně uvedeny, neboť je zde dostatečně popsán průběh a výsledek tohoto jednání, z kterého je zřejmé, že nedošlo k překročení bližší časové souvislosti.“ (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 3 Tdo 845/2016) Mám však za to, že v této konkrétní věci Nejvyšší soud pochybil, neboť nerespektoval procesněprávní pojetí pokračování v trestném činu, když jednání obviněného nerozdělil na jednotlivé dílčí útoky a pro každý samostatně nezahájil trestní stíhání. Nadto se lze pozastavit také nad neúplným prokázáním blízké časové souvislosti.

a mantinel zákona vymezující jednotlivé znaky pokračování, které je třeba naplnit současně – a které v podobných případech nelze spolehlivě prokázat, zejména také s ohledem na procesní pojetí skutku pokračujícího trestného činu.

Zřejmě z těchto důvodů soudy přistoupily k posuzování podobných případů jako páchaných *souvislým jednáním*, a tedy jediným skutkem jak z hlediska trestního práva hmotného, tak z hlediska trestního práva procesního. Toto posouzení má nicméně dle mého názoru určité nedostatky, které mohou dokonce narážet na samotné zásady trestního práva. Těmi se však odborná veřejnost vůbec nezabývá.¹⁴⁷

5.5. Problematické aspekty souvislého jednání

Souvislé jednání je jediným skutkem – a tedy jediným trestným činem. Tuto skutečnost považují za zcela zásadní. Jak již bylo rozebráno výše v této práci, veškeré důsledky pokračování v trestném činu ve své podstatě vyplývají ze skutečnosti, že je jednání pachatele ve svém celku posouzeno jako jediný trestný čin.¹⁴⁸ Posouzení trestné činnosti jako spáchané jediným souvislým jednáním pro pachatele obdobně jako u pokračování znamená, že půjde o jedinou škodu a že běh promlčecí doby počne běžet až okamžikem ukončení jednání jako celku (srov. výše v textu této práce).

Přitom se nejedná ani o pokračování v trestném činu (jakožto formu provedení trestného činu) ani o trestný čin trvajícím nebo hromadným (jakožto znak skutkové podstaty). Judikatura tu tedy dovozuje něco, co není výslovně zakotveno v trestním zákoníku a dosud ani popisováno odbornou literaturou a co má poměrně významné důsledky pro pachatele, které navíc dopadají v jeho neprospěch.

5.5.1. Dotváření práva soudy se zásahem do právní jistoty

Z hlediska hmotněprávního se proto může zdát také problematické, že zde soudy de facto dotváří právo. Závěry zaujaté v představených rozhodnutích byly přijaty trestním kolegiem ve smyslu § 24 odst. 2 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích a samotná rozhodnutí byla zveřejněna ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (v tzv. „*zelené sbírce*“). Tím byl

¹⁴⁷ Problematice souvislého jednání se zatím v uveřejněných publikacích věnoval zřejmě pouze Šámal, který se však neblahými důsledky souvislého jednání vůbec nezabýval. Uvedl sice, že souvislé jednání má význam u trestných činů, které mohou být spáchány v pokračování (zejména s ohledem na procesněprávní důsledky), nicméně dále dovedl, že se jedná pouze o doplněk uvedených kategorií u trestných činů páchaných po delší dobu, a nikoliv samostatnou kategorií. To odůvodnil tím, že souvislé jednání slouží jak k odlišení od pokračování, tak k vymezení typického jednání u trvajících trestných činů. (srov. ŠÁMAL, Pavel. K některým problémům spojeným s pokračováním v trestném činu, trvajících a hromadnými trestnými činy. In: *XXXI. Karlovarské právní dny*. op. cit.)

¹⁴⁸ S výjimkou pokračování jako obecné přitěžující okolnosti, která vyplývá spíše z nutnosti zohlednit škodlivost páchaní trestné činnosti po delší dobu.

nejen významně dotvořen jejich význam, ale především se stala závaznými pro další rozhodovací činnost soudů. Nelze opomenout, že také pokračování bylo nejprve vymezeno judikaturou a teprve následně zakotveno do trestního zákoníku – s tím, že tento postup dosud nikdo nezpochybil (srov. výše). Pokračování bylo nicméně podobně jako trestné činy trvajících a hromadné uznáváno odbornou literaturou již za období první republiky. Není přiléhavé proto oba instituty z tohoto pohledu srovnávat. Na druhou stranu je také možné, že i souvislé jednání mohlo být v minulosti posouzeno jako pokračování, a sice do doby, než byly jednotlivé dílčí útoky rozděleny na jednotlivé skutky z hlediska trestního práva procesního – a že v takovém případě by patrně také nebylo pochyb o zákonnosti takového postupu. Mezi oběma formami páchaní trestné činnosti totiž není mnoho rozdílů.

Osobně ani tak nevnímám problém v tom, že souvislé jednání vymezily soudy, neboť zde byla legitimní potřeba posuzovat souvislé jednání jako jediný skutek a judikatura pružně na tuto potřebu zareagovala. To naopak vnímám jako velmi pozitivní, když je zřejmé, že následek souvislého jednání je pro společnost nejméně stejně škodlivý jako následek pokračujícího trestného činu. Pachatel totiž v obou případech páchá trestnou činnost po delší dobu, stejným nebo obdobným způsobem, v souvislosti s předmětem útoku a zřejmě také s jednotným záměrem. Nemělo by záležet na okolnosti, zda tak páchá souvislým jednáním, nebo jednáním, které je od sebe oddělitelné dílčími útoky, neboť následek z hlediska trestního práva zůstává stejný. Možná ba naopak – pokud jednání ani nelze rozdělit na dílčí útoky, může se zdát, že subjektivní postoj pachatele k páchaní trestné činnosti zde musí být ještě silnější, když jde toliko o jedno kontinuální jednání.

Problematické nicméně je, že svým způsobem dochází k nabourání zásady právní jistoty a předvídatelnosti práva, když tu soudy dovozují zcela novou formu páchaní, která má sice důsledky pokračování, ale pokračováním dle všeho není. Že lze hovořit o zásahu do právní jistoty je zřejmé také z odůvodnění dovolání obviněných v představených rozhodnutích. Z těch opakovaně vyplývá, že se obvinění důvodně domnívali, že jsou souzeni pro jednání spáchané v pokračování (s čímž však také nesouhlasili, neboť pro pokračování nebyly splněny předpoklady stanovené v § 116 TrZ), ačkoliv tuto kvalifikaci soudy výslovně nikde nezmínily. Jejich jednání totiž naplňovala některé znaky pokračování, a navíc jim byly přičítány také jeho důsledky, a to však bez toho, aniž by o něj vůbec šlo. O to větší zásah vnímám v tom, že znaky pokračování již nejsou vymezeny pouze judikaturou, ale jsou přímo zakotveny v trestním zákoníku, jakožto zákonný institut trestního práva hmotného. Rovněž trvajících a hromadné trestné činy jsou de facto uzákoněny, neboť (jak uvádím opakovaně) jejich povaha vyplývá ze samotné skutkové podstaty trestného činu.

Pokud je tu tedy dovozována zcela nová forma páchaní trestné činnosti, je dle mého názoru potřebné (a to obzvláště pohybujeme-li se na poli trestního práva) ji důkladně popsat, neboť zatím samotná hranice mezi pokračováním v trestném činu a souvislým jednáním není zcela znatelná. Problematika právní jistoty totiž velmi úzce souvisí s tím, že od sebe obě formy pro jejich podobnost oddělíme jen velmi těžko, což může nakonec také vyústit v jejich vzájemnou konkurenci.

5.5.2. Patrná konkurence pokračování a souvislého jednání

Judikatura uvádí, že souvislé jednání není pokračováním v trestném činu, byť zpravidla mívá jeho znaky – s tím, že jej toliko nelze rozdělit na jednotlivé dílčí útoky. Je otázkou, zda nemožnost rozdělení na jednotlivé dílčí útoky je jediným rozdílem mezi pokračováním a souvislým jednáním, nebo zda souvislé jednání nevyžaduje naplnění také některých ostatních znaků pokračování. Zatím totiž není zřejmé, zda je možné souvislé jednání nějakým způsobem subsumovat pod pokračování, nebo zda jsou obě formy od sebe natolik odlišné, že je třeba vnímat je jako dvě samostatné kategorie. Z judikatury se spíše zdá, že jde o dvě takové kategorie, a proto je třeba rozklíčovat jejich vzájemný vztah, neboť potenciálně může docházet k jejich konkurenci.

Pokračování je vymezeno čtyřmi svými znaky, a sice se jím rozumí „*takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.*“¹⁴⁹

Aby se jednalo o pokračování v trestném činu, dílčí útoky spolu musí být určitým způsobem provázány. Znaky pokračování proto byly vymezeny tak, aby bylo zřejmé, že mezi jednotlivými útoky musí být dostatečná objektivní i subjektivní souvislost. Pokud souvislost vyžadujeme mezi jednotlivými útoky, o to intenzivnější by měla být u souvislého jednání.

Dle slovníku spisovné češtiny znamená „souvislý“ *nepřerušovaný, nepřerušovaný, plynulý, spojitý*.¹⁵⁰ Ačkoliv souvislé jednání nelze rozdělit na dílčí útoky a čistě formálně je velice abstraktní dovozovat souvislost mezi *tím a tím stejným*, z podstaty věci je naopak zřejmé, že pokud je jednání nepřerušované, je jako celek v objektivní i subjektivní souvislosti. Na první pohled se proto zdá, že u souvislého jednání dojde k naplnění znaků pokračování vždy, neboť ty vyplývají již z jeho podstaty. Nelze totiž například dovodit, že by mohlo jít

¹⁴⁹ Ustanovení § 116 TrZ.

¹⁵⁰ "souvislý". In: Příruční slovník jazyka českého [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

o jiný způsob páčání, neboť jde toliko o jediné souvislé jednání, které z povahy věci navíc musí být také časově souvislé, vedené stejným záměrem, musí naplňovat skutkovou podstatu jediného trestného činu a rovněž by mělo být spojeno souvislostí v předmětu útoku. Naopak by zde tyto znaky měly být ještě více vyostřeny a jejich dokazování by v praxi nemělo činit zvláštních potíží. Přesto je třeba zaměřit se blíže na znak blízké časové souvislosti a znak jednotného záměru, kde vnímám určitý prostor pro svévoli orgánů činných v trestním řízení.

- **Blízká časová souvislost**

U pokračování v trestném činu je blízká časová souvislost předmětem dokazování. Aby bylo vůbec možné zahájit trestní stíhání, je třeba ve výroku o usnesení o zahájení trestního stíhání dostatečně vymezit skutek – a sice popsat také místo a čas spáchání každého dílčího útoku. Vymezením času u každého dílčího útoku je zajištěno, že znak blízké časové souvislosti je naplněn. Souvislé jednání je však z hlediska procesního práva jediným skutkem, neboť jde o takové jednání, které pro malé časové přetržky nelze ani rozdělit.¹⁵¹ S ohledem na samotnou povahu souvislého jednání je zřejmé, že pro popis skutku postačí vymezení doby jednání toliko časovým obdobím například „od března 2014 do června 2015“. Zde však dle mého názoru může nastat prostor pro určitou svévoli justice. Na jednu stranu sice ano, souvislé jednání by mělo vyplývat již ze své povahy. Na druhou stranu si dokážu představit situaci, kdy orgány činné v trestním řízení účelově užijí souvislého jednání tehdy, nebudou-li vědět, kdy k jednotlivým útokům došlo, a přesto budou mít pocit, že by bylo vhodné posoudit takové jednání jako jediný trestný čin. Judikatura totiž také u souvislého jednání přiznává, že tu *opakující se útoky* jsou, jen je *nelze specifikovat přesnými časovými údaji, neboť jsou kauzálně propojeny*.¹⁵² To je dle mého zásadní, dokud totiž není souvislé jednání zcela přesně vymezeno, je možné jeho význam ohýbat. Takové situace by mohly směřovat ke svévolnému posuzování formy provedení trestného činu a účelovému zaměňování souvislého jednání za pokračování. Nakonec dovození souvislého jednání je pro stranu obžaloby výrazně jednodušší. Obžaloba se totiž nemusí zabývat ani procesním pojetím skutku a potřeby popsat každý dílčí útok zvlášť, neboť jednání popíše jako souvislé a nebude mít potřebu blíže zjišťovat, kdy k jednotlivým útokům došlo. Postačí, aby byla prokázána výše škody, dostatečně obratně pospáno, že se jedná o souvislé jednání, které bylo konáno nepřetržitě od takového do takového období a tím bude popis skutku vyřešen.

¹⁵¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. 11 Tdo 561/2010 (*zpronevěra telefonních karet*).

¹⁵² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1440/2008 (*Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů*).

Samozřejmě, výše nastíněné by se nemělo stávat, neboť aby jednání bylo souvislé, z povahy věci by mělo jeho odlišení od pokračování vyplývat. Je však třeba upozornit na skutečnost, že pokud by zde souvislé jednání mělo být jako další uznávaná kategorie vedle pokračování a nebylo-li by dostatečně judikatorně vymezeno, mohlo by institut pokračování velmi jednoduše pohltnout. Což by nejen vedlo k absolutní nepředvídatelnosti práva, ale také k rozboření veškeré dosud známé trestněprávní teorie, což zřejmě nebyl záměr předmětných rozhodnutí. Ty nicméně k takovým dopadům mohou vést, pokud souvislé jednání nebude patřičně orámováno.

Visí tu proto otázka, jak se k takové situaci postavit, aby byl jednak zachován účel souvislého jednání a zároveň nebyl ohrožen institut pokračování, který vnímám za důležitý. To dokládá také jeho zakotvení v trestním zákoníku.

- **Jednotný záměr pachatele**

Než se však dostanu k úvaze, jak by bylo možné nastíněnou situaci řešit, je rovněž vhodné upozornit na znak jednotného záměru, který se u souvislého jednání aktuálně pohybuje na hraně. Dosud bylo souvislé jednání dovozeno toliko u úmyslných trestných činů. Rovněž odůvodnění některých rozhodnutí se o jednotném záměru výslovně zmiňují.¹⁵³ V minulém roce však Nejvyšší soud poprvé dovedl souvislé jednání také u nedbalostního trestného činu porušení povinností při správě cizího majetku dle § 221 TrZ. Jak již bylo uvedeno výše v této práci, pokračování nelze dovést u nedbalostních trestných činů, neboť tomu brání právě znak jednotnému záměru. Totiž jednotný záměr z podstaty věci nelze dovést u jednání, kterému chybí úmysl. Nejvyšší soud a následně také Ústavní soud nicméně nyní potvrdily, že souvislé jednání je možné posoudit i u nedbalostního trestného činu, a sice spáchaného ve formě tzv. hrubé nedbalosti. Jelikož takový závěr považuji za zcela zásadní, zmíněné rozhodnutí níže představím.

V dané věci bylo obviněnému, jakožto řediteli odboru Kanceláře generálního ředitele (nejmenované státní organizace), vytýkáno, že v období od července 2018 do února 2019 podepisoval formuláře „Nákup za hotové“, které mu byly předkládány jeho podřízenými, čímž potvrzoval oprávněnost nákupů na občerstvení a reprezentaci a uděloval tak souhlas s proplacením jednotlivých výdajů, aniž by však tyto výdaje jakkoliv ověřil. Obviněný totiž

¹⁵³ Tak např. „*Obviněná pracovala pro jednoho zaměstnavatele na jedné pracovní pozici, předmětem jejího jednání byly vždy vždy předplacené telefonní karty, resp. peníze za ně utržené, a toto jednání bylo vedeno **jedním záměrem**, aby si obviněná zlepšila svou finanční situaci a životní úroveň.*“ (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. 11 Tdo 561/2010) nebo „*Jak dovolací soud zjistil z přiloženého spisového materiálu, jednání obviněného, byť vykazuje některé znaky pokračování, neboť šlo o naplňování stejné skutkové podstaty trestného činu po dobu delší tři let **vedené jednotným záměrem** při splnění objektivní souvislosti...*“ (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006).

spoléhal na utvrzení svých podřízených o správnosti výdajů, které však ve skutečnosti dané finanční prostředky nevynaložily na provoz poškozené státní organizace, a tím ji způsobil škodu ve výši celkem 1.666.564 Kč.

Obvodní soud pro Prahu 1 posoudil jednání obviněného jako přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 odst. 1 TrZ. Z uvedené kvalifikace lze dovodit, že soud prvního stupně posoudil jednání obviněného jako jediný trestný čin, neboť celkovou škodu sečetl. Městský soud v Praze na podnět odvolání státního zástupce posoudil skutek jako zaviněný v nepřímém úmyslu, a proto jej kvalifikoval dle úmyslné alternativy přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, 2 písm. b) TrZ, přičemž také dovodil, že byl spáchán formou pokračování podle § 116 TrZ. Obviněný podal proti rozsudku Městského soudu dovolání, neboť soud nesprávně posoudil formu zavinění, když u jednání dovodil nepřímý úmysl. Nadto se ohradil také proti závěrům soudu prvního stupně, který dle obviněného posoudil jednání jako spáchané v pokračování, což však u nedbalostní formy zavinění není možné (zde je třeba podotknout, že soud prvního stupně nekvalifikoval jednání obviněného jako spáchané v pokračování, pouze sečetl způsobenou škodu, z čehož zřejmě obviněný dovodil, že bylo jeho jednání posouzeno jako pokračování).

Nejvyšší soud se nejprve zabýval formou zavinění obviněného a po poměrně podrobném právním posouzení a při zohlednění relevantních důkazů přitakal soudu prvního stupně, že jednání bylo zaviněno ve formě hrubé nedbalosti. Co je nicméně zajímavé pro účely této práce je jeho vyjádření k otázce týkající se možnosti spáchat pokračující přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti dle § 221 TrZ.

Nejvyšší soud podotkl, že Obvodní soud pro Prahu 1 nepočítal s pokračováním (což obviněný nesprávně predikoval), nýbrž zjevně vyhodnotil (nikoliv však výslovně) povahu trestné činnosti obviněného jako souvislé jednání. K tomuto závěru se přitom také přiklonil. Poznamenal, že dílčím útokem je jednání zpravidla oddělené časově i místně, přičemž jednotlivé podpisy na formuláře „Nákupy za hotové“ nelze takto rozdělit, neboť: *„Obviněný svým asistentkám podepisoval účetní doklady průběžně v rámci plnění svých pracovních povinností, jednotlivá připojení podpisu obviněným nevykazovala místně ani časově rozlišující okolnosti, jež by svědčily o samostatných útocích. O tom, že šlo o rutinní soustavnou činnost ze strany obviněného, svědčí výpovědi původně spoluobviněných M. Š. a L. S. Obě shodně uvedly, že jednou až třikrát týdně docházely za dovozitelem s dokumenty vyžadujícími jeho podpis, přičemž on sám fyzicky nikdy nic nekontroloval.“*¹⁵⁴

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2023, sp. zn. 5 Tdo 903/2023.

Dále poukázal na posun v „tradičním“ členění na trestné činy pokračující, trvající a hromadné, přičemž odkázal na rozhodovací činnost Nejvyššího soudu, která nově dovozuje také souvislé jednání – a kterou jsem již v této práci výše představila. Nakonec proto přisvědčil soudu prvního stupně, který v jednání obviněného shledal *„souvislost a soustavnost, jež neumožňovaly jeho rozčlenění na jednotlivé podpisy a doklady, proto uzavřel, že šlo o souvislé jednání, resp. o jediný skutek z hlediska trestního práva hmotného i procesního.“*¹⁵⁵

Nejvyšší soud se nicméně vůbec nezabýval skutečností, že dovozuje souvislé jednání u nedbalostního trestného činu, byť všechna jím odkazovaná rozhodnutí ve věci souvislého jednání se přitom týkala trestných činů úmyslných. Nutno podotknout, že nebylo -li by jednání obviněného posouzeno jako souvislé jednání a tím pádem jako jediný skutek, nespáchal by obviněný vůbec přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti dle § 220 odst. 1 TrZ, neboť pro naplnění skutkové podstaty tohoto přečinu se vyžaduje způsobení značné škody.

Není proto divu, že obviněný přirozeně podal proti tomuto usnesení ústavní stížnost k Ústavnímu soudu pro porušení jeho ústavně zaručeného práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a práva na řádný soudní proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Jedna ze dvou námitek se přitom týkala právě posouzení jeho jednání jako souvislého, jehož nezákonnost shledával ve skutečnosti, že: *„trestněprávní teorie rozeznává pokračující, trvající a hromadné trestné činy, případně opakující se trestné činy. Nezná však pojem "souvislého jednání", jak jej označil v napadeném usnesení Nejvyšší soud.“*¹⁵⁶

Ani Ústavní soud však nedal stěžovateli [obviněnému] za pravdu, neboť Nejvyšší soud dostatečně zdůvodnil, proč má být jednání posouzeno jako jediný skutek.

Uvedl, že: *„Závěr Nejvyššího soudu v konkrétním případě odpovídá objektu trestného činu a úmyslu zákonodárce chránit (státní) majetek při jeho správě. Z hlediska účelu právní normy (§ 221 odst. 1 tr. zákoníku) tak obstojí právní závěr, podle kterého se v případě jednání stěžovatele sčítají škody způsobené každým jednotlivým podpisem formuláře "Nákup za hotové". Stěžovateli nelze přisvědčit ani v tom, že by judikatura, na kterou odkazuje Nejvyšší soud, nebyla přiléhavá. Byť se citované judikáty skutečně týkají úmyslných trestných činů, v principu lze jejich závěry přenést i na věc stěžovatele, jak učinil Nejvyšší*

¹⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2023, sp. zn. 5 Tdo 903/2023.

¹⁵⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2024, sp. zn. II. ÚS 803/24.

*soud. Konkrétně je pro projednávaný případ významný judikaturou potvrzený princip, podle kterého k naplnění skutkové podstaty může dojít (jako v případě stěžovatele) až v celkovém důsledku jednání pachatele, který jedná souvisle a po delší dobu určitým způsobem.*¹⁵⁷

Tedy i Ústavní soud, vědom si toho, že citované judikáty se týkají úmyslných trestných činů a bez jakékoliv další argumentace, přisvědčil názoru Nejvyššího soudu, že formu spáchání trestného činu souvislým jednáním lze užít i u nedbalostních trestných činů.

Takové posouzení mi přijde zlomové, neboť dosud nebylo možné u nedbalostních trestných činů sčítat škodu. Nyní se zdá, že souvislé jednání by takovou možnost přineslo. To naráží nicméně na shora nastíněnou konkurenci pokračování a souvislého jednání. Neboť s každým dalším znakem, který bychom u souvislého jednání oproti pokračování rozvolnily, hrozí rozbourání celé konstrukce pokračování. Je totiž zřejmé, že obě formy si jsou velmi podobné. Pokud by tedy bylo možné je vedle sebe zaměňovat, přičemž u souvislého jednání by přestal být znakem jednotný záměr pachatele, hrozí další účelové využívání institutu souvislého jednání.

Nadto si myslím, že by bylo velmi přísné sčítat škodu také u nedbalostních trestných činů. Ačkoliv rozumím té potřebě, nejen že tu opět narážíme na zásadu právní jistoty a předvídatelnosti práva, ale nelze opomenout také zásadu subsidiarity trestní represe zakotvenou v § 12 odst. 2 TrZ. Dle tohoto hmotněprávního korektivu by měla legislativa pečlivě zvažovat, které skutky mají být kriminalizovány a v jaké podobě a u kterých naopak postačí uplatnění občanskoprávní.¹⁵⁸ Souvislé jednání má smysl zejména u deliktů majetkových, neboť je zřejmé, že tu k němu soudy přistoupily z důvodu, aby mohly sečíst způsobenou škodu (jak jsem zmínila, pokud by ji nesečetly, ke spáchání trestného činu by v daném případě vůbec nedošlo). Ale právě u majetkových deliktů slouží k náhradě škody velmi dobře také instituty práva občanského. Mám proto za to, že není spravedlivé u nedbalostních trestných činů z čista jasna souvislé jednání dovozovat a uměle tak trestat obviněné za přečiny, jejichž škodlivý následek lze napravit také jiným způsobem. Nedbalostní trestné činy navíc nejsou zdaleka tak závažné jako trestné činy úmyslné a ochranná funkce trestního práva zde nemá takového významu. Předmětné rozhodnutí nicméně zatím nemá povahu judikatury, neboť dosud nebylo zveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí. Zůstává proto na trestním kolegiu, jak k této problematice přistoupí. Dle mého názoru by nicméně rozvolnění požadovaného znaku jednotného záměru mohlo napáchat více škody než užitku.

¹⁵⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2024, sp. zn. II. ÚS 803/24.

¹⁵⁸ Jelínek, J. a kolektiv: *Trestí právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* op. cit., s 42.

5.5.3. Překážka věci rozsouzené

Konečně také procesněprávní pojetí souvislého jednání přináší možný nedostatek, byť ne natolik zásadní. Jak již bylo zmíněno, z hlediska procesněprávního je souvislé jednání jediným skutkem. To jej odlišuje od pokračování v trestném činu, kde je skutkem také každý dílčí útok. Připomínám, že tomu tak nebylo vždy. Do účinnosti novely trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. nebyly jednotlivé dílčí útoky pokračujícího trestného činu procesně samostatné a pokračování tak představovalo jediný trestný čin z procesního i hmotního hlediska. Jak vyplývá z důvodové zprávy k předmětné novele, ke změně pojetí skutku při pokračujícím trestném činu bylo přistoupeno s cílem „*rychleji projednat a v některých případech vůbec skončit řízení o rozsáhlé trestné činnosti, která je páchána formou řady dílčích útoků.*“¹⁵⁹ Problémem tehdejší úpravy totiž byla překážka věci rozsouzené v případě, kdy soud meritorně rozhodl, byť o jediném útoku pokračujícího trestného činu. Navrhovaná změna měla umožnit, aby bylo možné o části trestné činnosti rozhodnout zvlášť a její zbytek projednat v dalším řízení (či neprojednat vůbec). Pokračující trestný čin byl proto v procesním pojetí rozdělen na samostatné skutky, jak vyplývá z § 12 odst. 12 TrŘ.¹⁶⁰ Novela sice umožnila oddělené projednávání skutků, na druhou stranu však může být právě také jedním z důvodů, proč bylo nutné přistoupit k vymezení souvislého jednání. Tato skutečnost však není problémem souvislého jednání.

Problém nicméně opět nastává v situaci, kdy k podobné potřebě (totiž potřebě odděleně projednat některá dílčí jednání) dojde i u souvislého jednání. Ačkoliv souvislé jednání není možné rozdělit na jednotlivé dílčí útoky, nelze ani tu vyloučit, že část souvislého jednání zůstane skryta (i když taková situace nemusí být častá). Tak například u zpronevěry telefonních karet by se jistě mohlo stát, že po nabytí právní moci příslušného rozsudku poškozený zjistí, že mu vlastně byla způsobena škoda podstatně vyšší, dokonce třeba mající vliv na kvalifikaci trestného činu. V tu chvíli by tu však dalšímu projednání dílčí škody bránila překážka věci rozsouzené. Pak se však vracíme opět na začátek, totiž k problému, který se snažila vyřešit předmětná novela, kdy i pokračující trestný čin byl jediným skutkem z procesněprávního hlediska.

6. Úvahy de lege ferenda

Z výše uvedeného vyplývá, že pokud by mělo souvislé jednání být samostatnou kategorií vedle pokračování v trestném činu, bylo by zřejmě mírnějších znaků než

¹⁵⁹ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 265/2001 Dz, op. cit.

¹⁶⁰ Tamtéž.

pokračování. Nebylo by totiž nutné zcela jednoznačně popisovat dílčí jednání (v důsledku čehož by odpadlo dokazování blízké časové souvislosti) a zřejmě by jej bylo možné dovodit také u nedbalostních trestných činů. Na jednu stranu by jeho odlišnost od pokračování měla vyplývat již z jeho charakteru a nemělo by docházet k jejich zaměňování, na druhou stranu by za stávajícího stavu takové rozvolnění požadovaných znaků k tomuto zaměňování mohlo svádět. To by mohlo v konečném důsledku vyústit také k úplnému pohlcení pokračování, které by v tu chvíli ztratilo významu. Přitom každý jeden znak pokračování jistě svůj význam má. Na druhou stranu tu možná judikatura naráží na potřebu rozvolnění těchto znaků, neboť jsou vymezeny příliš přísně a neodpovídají potřebě praxe.

Problematika aktuálního stavu přitom netkví pouze v možné konkurenci obou forem páčání trestné činnosti, ale také v nabourání právní jistoty obviněných, když souvislé jednání by mělo být, vedle zákonem zakotvené formy pokračování, formou dovozovanou pouze judikatorně. Má-li být souvislé jednání toliko doplňkem pokračování, pak tomu neodpovídá aktuální právní úprava, neboť tu nelze dovodit dílčí útoky, ze kterých se pokračování v trestném činu skládá. Navíc judikatura uvádí, že souvislé jednání není pokračováním v trestném činu. Nakonec je tu také možný procesní důsledek, že u části souvislého jednání dojde k překážce věci rozsouzené a vyjde-li později najevo další část takového jednání, nebude možné ji běžnými procesními prostředky otevřít.

Za stávajícího stavu jsou tu tedy tři oblasti, ve kterých souvislé jednání svými nedostatky naráží. Jsou jimi potenciální konkurence obou forem ústící v možný zánik pokračování a chybějící právní úprava souvislého jednání, resp. neodpovídající právní úprava (má-li být souvislé jednání součástí pokračování, což zatím neodpovídá soudní praxi), obojí mající důsledek v nabourání zásady právní jistoty, a konečně procesní nedostatek spočívající v případné překážce věci rozsouzené. Přitom je patrné, že souvislé jednání svůj význam v trestním právu má a může napomocť spravedlivěji trestat některé trestné činy, které trvají po delší dobu. Je proto otázkou, jak s touto aktuálně nevyhovující situací naložit.

Vracím se proto k myšlence, zda je souvislé jednání jakožto forma páčání trestného činu samostatnou kategorií vedle pokračování v trestném činu, nebo jej lze pod pokračování nějakým způsobem subsumovat. Osobně vnímám zásadní rozdíl mezi souvislým jednáním a pokračováním toliko v nemožnosti rozdělit souvislé jednání na jednotlivé útoky. Dle mého názoru totiž souvislé jednání ve své čisté formě a již ze své podstaty naplňuje všechny další znaky pokračování, neboť je nadáno subjektivní i objektivní souvislostí, která by měla být natolik intenzivní, že bude zřejmá již ze samotného popisu předmětného jednání. Uvádím

tak i přesto, že vidím prostor pro určité ohýbání jeho pojetí. Obě formy se proto nezdají natolik odlišné, aby tu souvislé jednání nebylo možné podřadit pod pokračování. Stále vnímám také potřebu zachovat znaky uvedené pro pokračování i pro souvislé jednání, neboť mi nepřijde spravedlivé, aby bylo souvislé jednání možné dovodit u nedbalostních trestných činů, když u pokračování tomu tak možné dosud nebylo. Byť je souvislé jednání intenzivnější, pouhý rozdíl v (ne)dělení na dílčí útoky nezabrání tomu, aby nemohlo účelově docházet k jejich záměně a pokud by u souvislého jednání byly vyžadovány mírnější znaky, mohlo by to mít důsledek také na samotný význam pokračování.

V návaznosti na výše uvedené bych proto obě formy jednání sloučila do jedné a vymezila je stejnými znaky, a to zejména z důvodu, aby i nadále byly tyto znaky důsledně vyžadovány. Co se týče možné právní úpravy, pouze bych upravila bych znění § 116 TrZ následně:

„Pokračováním v trestném činu se rozumí takové jednání vedené jednotným záměrem, které naplňuje, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, je spojeno stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku, přičemž je spácháno

- a) jednotlivými dílčími útoky, nebo*
- b) souvislým jednáním.*

Dle takového vymezení § 116 TrZ by se souvislé jednání stalo součástí pokračování v trestném činu, resp. jednou z variací pokračování. Pokračovat v trestném činu by tak bylo možné nejen jednotlivými dílčími útoky, ale také souvislým jednáním. Mám za to, že takovému vymezení nic nebrání, ačkoliv judikatura uvádí, že se jedná o dva různé instituty. Naopak by alespoň z části narovnilo právní jistotu, když by bylo zákonem vymezené, že pokračovat lze i souvislým jednáním. Znaky pokračování by přitom zůstaly zachovány. Zákonná úprava by sama o sobě zřejmě nezabránila zaměňování obou forem pokračování, nicméně přílišný popis souvislého jednání přímo v trestním zákoníku by mohl být spíše na škodu. O to spíše, když tímto pojmem popisujeme také jednání u trestných činů trvajících. Jsem proto toho názoru, že řádné vymezení a orámování souvislého jednání bude již na judikatuře. Je totiž úlohou Nejvyššího soudu, aby sjednotil judikaturu takovým způsobem, že bude zajištěno spravedlivého rozhodování v obdobných věcech. Důležitost správného rozlišení obou institutů tkví navíc také v odlišném procesněprávním pojetí. Tak například zatímco u pokračování spáchaného ve formě dílčích útoků je třeba zahájit trestní stíhání pro

každý dílčí útok, u pokračování ve formě souvislého jednání bude stačit doplnit takovou část jednání do popisu skutku v průběhu řízení.

Co se týče procesního pojetí skutku u pokračování v trestném činu, vymezení souvislého jednání jako jedné z forem pokračování by nemělo bránit již platné právní úpravě zakotvené v trestním řádu. Trestní řád totiž hovoří toliko o dílčích útocích pokračujícího trestného činu. Vzhledem k tomu, že souvislé jednání dílčí útoky nemá, jeho procesní pojetí by zůstalo nezměněno. Na jednu stranu je to samozřejmě jediná správná možnost, neboť pokud by souvislé jednání mělo dílčí útoky, vůbec bychom jej nemuseli vymezovat. Na druhou stranu tu narážíme na procesní překážku věci rozsouzené, jak bylo uvedeno výše. Nicméně i pokračování bylo dlouhou dobu jediným skutkem v procesním smyslu. Pokud následně vzešly najevo některé dílčí útoky a bylo v daném případě odůvodnitelné případ znovu otevřít, byly takové situace řešeny mimořádným opravným prostředkem obnovy řízení dle § 277 TrŘ. Vzhledem k tomu, že by k potřebě odděleného jednání nemělo u souvislého jednání docházet tak hojně jako u pokračujících trestných činů, lze podobné případy řešit například takto. To však za předpokladu, že se bude jednat o takovou část souvislého jednání, která by měla zásadní dopad na posouzení trestného činu. V první řadě by měl zřejmě již také sám soud zvážit, jak bude souvislé jednání trestat, a sice třeba s přihlédnutím k tomu, že je velmi možné, že některé útoky zůstaly skryty, když je toliko nelze ani přesně vymezit.

Ačkoliv si uvědomuji, že nastíněným řešením by stále mohlo docházet k určité svévoli při posuzování konkrétní formy spáchání trestného činu, mělo by být již na justici, aby správné a spravedlivé rozlišování obou forem zajistila. Ostatně také samotné znaky pokračování jsou blíže vymezeny judikaturou. Nastíněným zakotvením souvislého jednání jako jedné z možných forem pokračování dle § 116 TrZ by nicméně byla minimálně zajištěna určitá míra právní jistoty, a navíc by nebylo možné dovodit souvislé jednání také u nedbalostních trestných činů. S tím sice nemusí souhlasit určitá část trestního kolegia Nejvyššího soudu, dle mého názoru jde však o jediné spravedlivé pojetí souvislého jednání. Ostatně, třeba by nakonec judikatura mohla dovodit jednotný záměr také u nedbalostních trestných činů. Tak například dle Solnaře je totiž třeba vykládat jednotný záměr jako *určitý cíl, ke kterému pachatel směřuje*, a který může být dovozen také u nedbalostních trestných činů (srov. viz výše). Vrátili bychom se tak k pojetí dřívějšímu. Dle mého názoru je nicméně úlohou Nejvyššího soudu, dospěje-li k takovému závěru, aby jej také řádně odůvodnil.

Závěr

Tématem mé diplomové práce byl institut pokračování v trestném činu se zaměřením na recentní judikaturu. Úvodem jsem si stanovila za cíl přiblížit čtenáři pokračování v trestném činu z hlediska současné právní úpravy, teorie, a především pak soudní praxe. Postupným zabrušováním do problematiky tohoto institutu jsem nicméně pojala cíl další, a sice představit recentní soudní rozhodnutí věnující se tzv. souvislému jednání, porovnat jej s pokračováním a rozklíčovat jeho důsledky pro trestní právo. Za tímto účelem jsem práci rozdělila do šesti kapitol.

Úvodní kapitolu jsem věnovala pokračování v trestném činu dle jeho současné právní úpravy v trestním zákoníku a jeho pojetí v trestním právu procesním. V druhé kapitole jsem udělala exkurz do historie, abych lépe představila kontext jeho vzniku a zakotvení do trestního zákona v roce 1993, přičemž jsem kladla důraz především na tehdejší teorii. Třetí kapitola se věnovala jednotlivým znakům pokračování, které byly popsány pomocí judikatury, která se o vymezení samotného pojmu zasloužila významným způsobem. Čtvrtá kapitola se zabývala samotným účelem pokračování a jeho důsledky, přičemž jsem zde také porovнала spáchání trestného činu v pokračování s vícečinným souběhem trestných činů z hlediska možné výměry trestu.

Konečně v páté a stěžejní kapitole jsem se zaměřila na recentní judikaturu ve vztahu k pokračování v trestném činu, která nově vymezuje souvislé jednání. Pozornost jsem zde věnovala nejprve samotnému souvislému jednání a jeho znakům. Při bližším zkoumání souvislého jednání mi vyplynuly na povrch některé sporné otázky, které jsem se pokusila identifikovat a zodpovědět. Za účelem zodpovězení těchto otázek jsem oba instituty porovнала a pokusila se mezi nimi vymezit případné rozdíly. Objevené závěry jsem následně shrnula v závěrečné kapitole věnované úvahám *de lege ferenda*, kde jsem nastínila také možné řešení aktuálního stavu, který mi přišel nevyhovující.

Souvislé jednání dosud není příliš probádaným tématem a rovněž jsem k němu nenašla téměř žádné příspěvky (čest výjimkám – např. panu prof. Šámalovi), natož pak jedinou zmínku v učebnicích trestního práva. Výsledkem této práce je proto zejména poukázání na skutečnost, že se jedná o zajímavou problematiku skýtající mnoho složitých otázek, jejichž řešení přesahuje možnosti studentské práce. Souvislé jednání totiž posouvá pojetí déle trvajících trestných činů tak, jak byly dosud popisovány a vymezeny v právní úpravě. Právní úprava pokračování tak ve svém důsledku postupně přestává korespondovat s praxí, respektive ztrácí svůj význam. To vnímám jako zásadní nejen pro trestněprávní

teorii, ale především pro předvídatelnost budoucích rozhodnutí soudů, které rozhodují o lidských osudech.

Seznam zkratk

- TrZ** zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- TZ** zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění účinném do 31. 12. 2009
- TrŘ** zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (*trestní řád*), ve znění pozdějších předpisů
- Sb. rozh. tr.** Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, trestní kolegium

Seznam použitých zdrojů

A. Seznam použité literatury

- 1) Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 8. vydání. Praha: Leges, 2022, 1040 s. ISBN 978-80-7502-576-0.
- 2) ŠÁMAL, P., GŘIVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné.* 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 1204 s. ISBN 978-80-7958-764-8.
- 3) ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. 4968 s. ISBN 978-80-7400-893-1.
- 4) KRATOCHVÍL, Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část.* 2. přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1301-X.
- 5) ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář.* 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s 4720. ISBN 978-80-7400-465-0.
- 6) SOLNAŘ, Vladimír. *Základy trestní odpovědnosti.* Praha: Academia, 1972., 367 s.
- 7) KALLAB, Jaroslav. *O skutkové podstatě a konkurenci trestných činů.* Praha: Sborník věd právních a státních, A: Řada právovědecká, č. XXV, 1911, s. 179.
- 8) ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: Komentář.* 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, s. 3376. ISBN: 978-80-7400-807-8.
- 9) TOLAR, Jan. *Trestní právo hmotné: obecná část.* Praha: Federální ministerstvo vnitra, 1974, s 290.
- 10) GERLOCH, Aleš. *Teorie práva.* 6. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 310 s. ISBN 978-80-7380-454-1.
- 11) FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní.* 7 vydání. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2019, 952 s. ISBN: 978-80-7598-306-0.
- 12) KRATOCHVÍL, V. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část.* 3. přepracované a doplněné vydání. Masarykova univerzita Brno, 2002. 571 s. ISBN 80-210-2985-4.
- 13) ŠÁMAL, Pavel. K některým problémům spojeným s pokračováním v trestném činu, trvajících a hromadnými trestnými činy. In: *XXXI. Karlovarské právnické dny.* Praha: Leges, 2024, strana 334-361. s. 402. ISBN: 978-80-7502-735-1.
- 14) HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnický slovník.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s 1481. ISBN: 978-80-7400-059-1.

B. Seznam použitých článků

- 1) MAŘÁDEK, David. Pokračování v trestném činu, hromadný a trvající trestný čin. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 4.
- 2) Petr Kučera. Znaky pokračujícího trestného činu v judikatuře českých soudů. *Časopis pro právní vědu a praxi*, roč. 14, č. 2 (2006), s. 163-170.
- 3) KALVODOVÁ, V., KRATOCHVÍL, V., KUČTA, J.: Zákon č. 290/1993 Sb. pátá přímá novela trestního zákona od r. 1989 (vybrané otázky), *Časopis pro právní vědu a právní praxi*, roč. 2, č. 2 (1994), s. 31-60.
- 4) HANUŠ, Libor. K míře závaznosti soudní judikatury. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 15, č. 16, s. 575-582.
- 5) KRÁLÍK, L. Tvorba a publikace judikatury. *Právník*. 4/2018, s. 320-332.
- 6) TOGNER, Michal. Pokračování v účastenství. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 8, s. 248-251.
- 7) SLAVÍČEK, Václav. Nad ukotvením pojmu blízká časová souvislost jednotlivých útoků pokračujícího trestného činu ve vztahu k zásadě nullum crimen sine lege certa. *Bulletin advokacie*, 2024, č. 6, s. 36-37.
- 8) KUČERA, Petr. Sčítání škod v souvislosti s kvalifikací pokračování v trestném činu. *Trestněprávní revue*, 2007, č. 6.

C. Seznam použitých právních předpisů

- 1) zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- 2) zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (*trestní řád*), ve znění pozdějších předpisů
- 3) zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění účinném do 31. 12. 2009
- 4) zákon č. 6/2002 Sb., zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (*zákon o soudech a soudcích*)

D. Seznam použitých rozhodnutí a stanovisek

- 1) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006, publikované pod č. 57/2007 Sb. rozh. tr.
- 2) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 1997, sp. zn. 2 Tzn 207/96, publikovaný pod č. 49/1997 Sb. rozh. tr.

- 3) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 4 Tdo 32/2021, dostupné z www.nsoud.cz.
- 4) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 1996, sp. zn. 1 Tzn 47/95, publikovaný pod č. 51/1996 Sb. rozh. tr.
- 5) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 245/2011, publikované pod č. 11/2012 Sb. rozh. tr.
- 6) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2013, sp. zn. 8 Tz 97/2012, publikován pod č. 8 Tz 97/2012
- 7) usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 11. 1990, sp. zn. 2 To 193/90, publikované pod č. 23/1991 Sb. rozh. tr.
- 8) rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 1960, sp. zn. 4 To 214/60, publikovaný pod č. 35/1961 Sb. rozh. tr
- 9) rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 22. 5. 1979, sp. zn. 5 Tz 36/79, publikovaný pod č. 40/1980 Sb. rozh. tr.
- 10) usnesení Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 30. 11. 1988, sp. zn. Ndt 72/88, publikované pod č. 22/1990 Sb. rozh. tr.
- 11) rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 24. 4. 1978, sp. zn. 3 To 11/78, publikované pod č. 51/1979 Sb. rozh. tr.
- 12) rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 1994 sp. zn. 5 To 25/94, publikovaný pod č. 5 To 25/94
- 13) rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSSR zo 7. 12. 1971 sp. zn. 2 Tzf 3/71, publikované pod č. 3/1972 Sb. rozh. tr.
- 14) rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 1967 - 6 Tz 15/67, publikované pod č. 47/1967 Sb. rozh. tr.
- 15) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 9. 3. 1976, sp. zn. 3 To 5/76, publikované pod č. 29/1977 Sb. rozh. tr.
- 16) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 1995, sp. zn. Tzn 17/95, publikovaný pod č. 15/1996 Sb. rozh. tr.
- 17) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2003, sp. zn. 6 Tdo 1314/2003, publikované pod č. 32/2004 Sb. rozh. tr.
- 18) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. 8 Tdo 405/2020, publikované pod č. 46/2020 Sb. rozh. tr.
- 19) rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 22. 7. 1982 sp. zn. 11 Tz 16/82, publikované pod č. 17/1983 Sb. rozh. tr.

- 20) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2001, sp. zn. 4 Tz 236/2001, publikovaný pod č. T 314, Soubor trestních rozhodnutí NS, 12/2002.
- 21) zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19. 1. 1982, sp. zn. Tpjf 158/80, publikovaná pod č. 17/1982 Sb. rozh. tr.
- 22) rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 3. 2021, sp. zn. 2 To 124/2020, dostupný na www.beck.cz.
- 23) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2007, sp. zn. 11 Tdo 272/2007, publikovaný pod č. 27/2008 Sb. rozh. tr.
- 24) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 1993, sp. zn. Tzn 12/93, publikovaný pod č. 7/1994 Sb. rozh. tr.
- 25) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 245/2011, publikovaný pod č. R 11/2012 tr.
- 26) rozsudek obvodního soudu pro Prahu 5 z 27. 8. 1990 sp. zn. 3 T 62/9, publikován pod č. 22/1991 Sb. rozh. tr.
- 27) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1116/2014-31, dostupný na www.nsoud.cz.
- 28) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1379/2006, dostupné na www.nsoud.cz.
- 29) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 8 Tdo 866/2020, dostupné na www.nsoud.cz.
- 30) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2010, sp. zn. 11 Tdo 561/2010, publikované pod č. 43/2011 Sb. rozh. tr.
- 31) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 8 Tz 16/2016, publikovaný pod č. 41/2016 Sb. rozh. tr.
- 32) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 15 Tdo 887/2014, publikované pod č. 17/2015 Sb. rozh. tr.
- 33) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2009, sp. zn. 11 Tdo 1440/2008, publikované pod č. T 1210 Souboru trestních rozhodnutí NS
- 34) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2008, sp. zn. 8 Tdo 13/2008, publikované pod č. 5/2009 Sb. rozh. tr.
- 35) stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. 1 SL 767/2010, publikované ve Sbírce výkladových stanovisek nejvyššího státního zastupitelství pod poř. č. 2/2011.

- 36) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 3 Tdo 845/2016, publikované na www.nsoud.cz.
- 37) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2023, sp. zn. 5 Tdo 903/2023, dostupné na www.nsoud.cz.
- 38) usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2024, sp. zn. II. ÚS 803/24, dostupný na www.nalus.usoud.cz.

E. Seznam internetových zdrojů

- 1) Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 265/2001 Dz., dostupné také z www.beck.cz.
- 2) SOLNAŘ, Vladimír. *Trestní právo hmotné: část obecná*. Praha: Nákladem Knihovny Sborníku věd právních a státních, 1947, s. 188. Dostupné také z: <https://kramerius.cuni.cz/uk/uuid/uuid:83f64183-303f-11ed-b736-001b63bd97ba>.
- 3) Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 290/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, č. 290/1993 Dz, dostupné také z www.beck.cz.
- 4) MILOTA, Albert. *Učebnice obojího práva trestního, platného v Československé republice: právo hmotné*. V Kroměříži: J. Gusek, 1926, s. 502. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/cuni/uuid/uuid:0cb55768-d3cd-11ec-bb72-001b63bd97ba>.
- 5) MIŘIČKA, August. *Trestní právo hmotné*. Praha: Všehrad, 1930-1932, s. 510. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/cuni/uuid/uuid:ef343f97-9633-11ec-8940-001b63bd97ba>.
- 6) Příruční slovník jazyka českého [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz>.

Pokračování v trestném činu v recentní judikatuře

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje institutu pokračování v trestném činu, kdy v úvodních kapitolách vymezuje jeho pojetí dle současné právní úpravy a následně se vrací k jeho pojetí ve starších učebnicích trestního práva a vývoji v českých zemích v průběhu 20. století. Za pomoci judikatury představuje také jednotlivé znaky pokračování v trestném činu a popisuje jeho účel a důsledky. Stěžejní část diplomové práce je věnována recentní judikatuře vymezující souvislé jednání a jeho porovnání s institutem pokračování v trestném činu. Součástí práce je také analýza některých problematických aspektů souvislého jednání, které autor vnímá v souvislosti se samotnými zásadami trestního práva a patrnou konkurencí obou forem páčání trestné činnosti. Závěrem je předestřen návrh autora *de lege ferenda*.

Klíčová slova:

Pokračování v trestném činu, pokračující trestný čin, skutek, souvislé jednání

Continuing Offense in Recent Case Law

Abstract

The diploma thesis focuses on the institute of continuity in a criminal offense, defining its concept according to current legal regulations in the introductory chapters. It subsequently revisits its interpretation in older textbooks on criminal law and its development in the Czech lands during the 20th century. Utilizing case law, it presents the individual characteristics of continuity in a criminal offense and describes its purpose and consequences. The central part of the diploma thesis is devoted to recent case law defining continuous conduct and comparing it with the institute of continuity in a criminal offense. The work also includes an analysis of certain problematic aspects of continuous conduct, which the author perceives in relation to the very principles of criminal law and the apparent competition between both forms of committing a criminal offense. In conclusion, the author presents a proposal *de lege ferenda*.

Key Words:

Continuity in a criminal offense, continuing criminal offense, deed, continuous conduct